

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Veronika Smejkalová

Historie a významné osobnosti hudebního školství na Mikulovsku

Vedoucí práce: Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.

Olomouc 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma *Historie a významné osobnosti hudebního školství na Mikulovsku* vypracovala samostatně, pod vedením Mgr. Gabriely Coufalové, Ph.D. a k vypracování jsem použila níže uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci, dne 22. 4. 2016

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Gabriele Coufalové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi pomohly vypracovat tuto práci. Dále bych zde chtěla poděkovat všem, kteří mi poskytli své osobní materiály, svůj čas a rady, zejména pak vedoucí klavírního oddělení ZUŠ Mikulov a mé bývalé učitelce Evě Golové a panu předsedovi Sdružení přátel Karla Krautgartnera Jaroslavu Smečkovi.

Obsah

ÚVOD	5
1. Mikulov – historický kontext	6
1.1 Od první historické zmínky o osadě po panství v držbě Dietrichsteinů.....	6
2. Počátky hudebního školství na Mikulovsku a příchod piaristů v 17. století	8
2.1 František Dietrichstein a hudba.....	8
2.2 Příchod piaristů a založení mikulovského piaristického gymnázia.....	10
2.2.1 Náměty dalších dramatických představení.....	12
2.3 Významné osobnosti piaristického gymnázia	14
2.3.1 Šimon Václav Kalous.....	14
2.3.2 Antonín Brosmann	15
3. Piaristické gymnázium a hudba během následujících významných historických mezníků	16
3.1 Období státního gymnázia (1873–1945)	16
4. Základní umělecká škola Mikulov a její vliv na tradici českého hudebního školství na Mikulovsku	18
4.1 Vývoj hudebního školství v Mikulově po roce 1945	18
4.2 Éra Josefa Košuliče a jeho pokračovatelé	19
4.3 Hudební obory a soubory školy	22
5. Život Karla Krautgartnera	26
6. Mikulovské jazzové večery na počest Karla Krautgartnera	30
ZÁVĚR	37
RESUMÉ.....	38
Seznam literatury a použitých zdrojů.....	39
Knihy a sborníky:	39
Diplomové práce:	40
Příspěvky ve sbornících:	40
Elektronické zdroje:	40
Programy:.....	41
PŘÍLOHY	

ÚVOD

Město Mikulov je již dlouhá léta centrem různých kulturních akcí a festivalů, a proto je prvotním cílem mé bakalářské práce zkoumání počátků pěstování hudby na Mikulovsku. Také se chci zaměřit na vývoj mikulovského Gymnázia a ZUŠ Mikulov, jelikož tyto instituce ve vývoji českého hudebního školství v tomto regionu sehrály velkou roli. Dalším cílem je nastínit současnou situaci mikulovského hudebního a kulturního života, spojenou s pořádáním akcí a tradičních setkání, ke kterým patří zejména *Vzpomínkové jazzové večery na počest Karla Krautgartnera*. Jelikož jsem absolventkou obou těchto institucí, tak jsem se rozhodla zpracovat výše uvedené cíle následujícím způsobem.

První a druhá kapitola pojednává o samotných počátcích pěstování hudby na Mikulovsku, které jsou spojeny s příchodem kardinála Dietrichsteina a řádu piaristů, který kardinál do Mikulova v 17. století povolal. František Dietrichstein byl významným iniciátorem veškerého kulturního dění na Mikulovsku. Povolání piaristé působili na tehdejší piaristickém gymnáziu, které bylo významným centrem kulturního života v Mikulově. Jako uznávaný hudební pedagog zde působil Šimon Václav Kalous, jehož žákem byl například František Xaver Brixl. Z mikulovských studentů to byl Antonín Jan Nepomuk Brossmann.

V třetí kapitole uvádím významné historické mezníky a proměny piaristického gymnázia.

Přecházíme do kapitoly čtvrté, kde už se zaměřuji na vývoj Základní umělecké školy Mikulov od roku 1929 až po současnost. Samotná historie ZUŠ Mikulov je velmi zajímavá a vzešlo z ní mnoho historicky významných osobností, mezi které patří i ředitel ZUŠ Mikulov v letech 1954–1974 Josef Košulič a významný český hudebník, saxofonista a jazzman Karel Krautgartner.¹

Krautgartnerovi jsem také věnovala pátou kapitolu své práce, ve které je nastíněn život tohoto mikulovského rodáka. V šesté kapitole jsem se zaměřila na vznik a průběh vzpomínkových večerů tohoto hudebníka v uplynulých patnácti letech, které se staly součástí města, ve kterém podle historiků i domy zpívají.

---

¹ CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 7–8.

1. Mikulov – historický kontext

1.1 Od první historické zmínky o osadě po panství v držbě Dietrichsteinů

Město Mikulov se rozkládá uprostřed tří návrší. Mezi Zámeckým vrchem, Kozím hrádkem a Turoldem. Tato místa jsou od nepaměti nejvíce navštěvovanými dominantami tohoto města. Mikulovsko patří k nejstarším osídleným oblastem nejen na Moravě, ale i v celé Evropě. Důkazem jsou tomu archeologické nálezy, mezi které patří především Věstonická Venuše, ale i naleziště lovce mamutů v nedalekém Pavlově. Ve 13. a 14. století se město rozložilo na tzv. jantarové cestě, která spojovala Balt s jihem.²

První historický doklad o existenci Mikulova máme z roku 1173. Bodem zlomu se stal rok 1249, kdy došlo k předání Mikulova do rukou Liechtensteinů Přemyslem Otakarem II. Kromě Mikulova jim náleželo i dědictví po Sirotcích Děviček a jejich okolí kolem Pálavy. V roce 1362 nese Mikulov označení městečko a v roce 1414 je o něm mluveno již jako o městu.³

V 16. století se Mikulov stal útočištěm habánů, o kterých máme první zmínky z roku 1524. Habáni se soustředili v Mikulově kvůli prohrané selské válce. Jejich vůdcem byl Baltazar Hubmeier, jehož učení šířil tiskem Simprecht Sorf-Froschauer, který vlastnil tiskárnu. Díky němu bylo vydáno přes osmnáct habánských tisků a traktátů. Tyto traktáty oslavovaly Mikulov jako habánské centrum a šířily věhlas města do celého světa. Mimo jiné se habáni zasloužili o rozšíření vinařství v této oblasti. I když byly do Mikulova díky habánům přinášeny nové metody v zemědělství a vinařství, prosperita Liechtensteinů se stále zhoršovala. V důsledku tohoto zhoršení Liechtensteinové o Mikulov v roce 1560 přišli. Avšak v roce 1575 se město dostalo do rukou Adama z Dietrichsteina, zakladatele mikulovské větve Dietrichsteinů.⁴

Adam z Dietrichsteina získal mikulovské panství od císaře Maxmiliána II.⁵ Dietrichsteinové přispěli do vývoje hudby na Mikulovsku především tím, že přinesli španělské prvky. Bylo tomu tak díky dvojsňatku Adama z Dietrichsteina a Vratislava z Pernštejna s Markétou de Cordona a Marií Manrique de Lara. Španělská kultura ovládla

² ZEMEK, Metoděj a kol. TOMEČEK, Jaromír. *Mikulov: Památková rezervace*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba MH, 1983. S. 7.

³ Tamtéž, s. 7–8.

⁴ Tamtéž, s. 9.

⁵ BRICHTOVÁ, Dobromila. *Pod tvými ochrannými křídly: Od loretánského kostela k hrobce Dietrichsteinů v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Turistické informační centrum Mikulov, 2014. S. 10. ISBN 978-80-260-6977-5.

koncem 16. a začátkem 17. století naše země.⁶ Mikulovské panství odkázal Adam z Dietrichsteina v závěti svým synům.⁷

Skutečný rozkvět Mikulova po hudební stránce nastal v době, kdy se zde začal angažovat syn Adama z Dietrichsteina, olomoucký biskup a přední muž moravské politiky, kardinál František Dietrichstein.⁸

---

⁶ ZEMEK, Metoděj a kol. TOMEČEK, Jaromír. *Mikulov: Památková rezervace*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba MH, 1983. S. 9.

⁷ BRICHTOVÁ, Dobromila. *Pod tvými ochrannými křídly: Od loretánského kostela k hrobce Dietrichsteinů v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Turistické informační centrum Mikulov, 2014. S. 10. ISBN 978-80-260-6977-5.

⁸ Tamtéž, s. 11.

2. Počátky hudebního školství na Mikulovsku a příchod piaristů v 17. století

Kardinál Dietrichstein ovládl po bělohorské tragédii celou Moravu. V roce 1631 povolal řád piaristů za cílem zřízení jejich prvního gymnázia ve střední Evropě.⁹ Je jasné, že se jedná o jednu z nejvýznamnějších postav moravských dějin 17. století. V následující podkapitole se proto budu věnovat přiblížení života Františka Dietrichsteina a jeho vlivu a zásluhám při obohacování hudebního života v Mikulově.

2.1 František Dietrichstein a hudba

Kardinál František Dietrichstein (František Serafinský z Dietrichsteina), známý především jako zakladatel poutních míst v Mikulově, se narodil v roce 1570 jako osmé dítě Adama Dietrichsteina v Madridu. Jeho matkou byla Margarita (Markéta) de Cardona, katalánská šlechtična a dvorní dáma císařovny Marie Španělské. František se ze začátku věnoval pouze své církevní kariéře. Studoval u jezuitů v Praze. Posléze v letech 1588–1592 v Římě v Collegiu Germanicu.¹⁰ V roce 1599 mu byl udělen kardinálský klobouk a postavení olomouckého biskupa. V roce 1611 převzal po svých zemřelých bratrech správu Mikulova.¹¹

Počátky hudební tvorby s barokními prvky na Moravě spadají do období třicetileté války. Významnou se stala chrámová hudba, vedle které se rozvíjela i hudba světská, ale to spíše v aristokratickém prostředí. Světská hudba byla totiž určena jako doprovod ke společenským akcím.¹²

Mikulovská piaristická kolej byla první založenou kolejí mimo Itálii. O hudební život v Mikulově bylo postaráno velmi dobře. Důkazem nám může být například zřízení kolegiátní kapituly u kostela sv. Václava v roce 1625, kde působil sbor složený z devíti chlapců, tzv. *václavistů*. Dále v Mikulově působil od roku 1630 sbor tzv. *loretánců*, varhaník, čtyři choralisté, věžní trubač a jeho kapela a mnoho žáků piaristické koleje. V roce

⁹ ZEMEK, Metoděj a kol. TOMEČEK, Jaromír. *Mikulov: Památková rezervace*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba MH, 1983. S. 10.

¹⁰ V Collegiu Germanicu (Římský německý seminář) byl kardinál Dietrichstein zapsán na filosofii a teologii. Seminář byl veden jezuitu. BALCÁREK, Pavel. *Kardinál František Dietrichstein: 1570–1636: gubernátor Moravy*. 1. vydání, České Budějovice: Veduta, 2007. S. 18. ISBN 978-80-86829-30-2.

¹¹ BRICHTOVÁ, Dobromila. *Pod tvými ochrannými křídly: Od loretánského kostela k hrobce Dietrichsteinů v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Turistické informační centrum Mikulov, 2014. S. 9–11. ISBN 978-80-260-6977-5.

¹² BRÁZDOVÁ, Lucie. *Hudba a kardinál Dietrichstein 1599–1636*. 1. vydání, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. S. 45. ISBN 978-80-244-2926-7.

1623 kardinál usiloval o získání hudebníků z Itálie. Mezi významné nositele mikulovského hudebního života v 17. století patřili Claudio Cocchi, Carlo Abbate, Giovanni Battista Aloisi (Alovisi) a Vincenzo Scapitta.¹³

Claudio Cocchi byl františkán, který pocházel z Janova. Jediný důkaz o tom, že se Cocchi vyskytoval v Mikulově, máme z předmluvy jeho sbírky *Armonici concentus*. Tato předmluva byla věnována kardinálu Dietrichsteinovi a Cocchi se v ní podepsal jako jeho hudebník. Dlouho se však v Mikulově nezdržel, byl totiž žádaný na mnoha jiných místech. Umírá v roce 1632 v Miláně.¹⁴

Carlo Abbate pocházel stejně jako Cocchi z Janova. Jako kardinálův hudebník a kaplan působil od roku 1629 do roku 1632. Abbate se angažoval jako piaristický pedagog. Významným počinem bylo složení litanie pro mikulovskou Loretu, která byla v roce 1632 poslána do Říma. Umírá v roce 1675 v Janově, kde působil jako houslista a trombonista.¹⁵

Giovanni Battista Aloisi pocházel z Bologne. V letech 1631–1636 zastával funkci teologa a hudebního prefekta u kardinála v Mikulově. Dietrichsteinům byla připsána některá jeho díla. Z těch významnějších například op. 5 *Corona stellarum* a op. 6 *Vellus aureum*. *Corona stellarum* obsahuje skladby pro mikulovskou Loretu a *Vellus aureum* deset loretánských litaní. Aloisi psal své skladby hlavně pro chlapecké soprány s doprovodem číslovaného basu. Výjimečně požadovaly dvoje housle.¹⁶

Vincenzo Scapitta byl zřejmě posledním italským skladatelem působícím na dvoře kardinála Dietrichsteina. Zda však pro kardinála skládal a jakou funkci zastával, bohužel nevíme. Po smrti kardinála odešel Scapitta do Varšavy, kde působil jako tenorista.¹⁷

Kardinál František Dietrichstein, mimořádně schopný muž románského světa barokní kultury, umírá v roce 1636 ve svém biskupském domě v Brně.¹⁸

---

¹³ SEHNAL, Jiří; VYSLOUŽIL, Jiří. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2001. Vlastivěda moravská, sv. 12. S. 45–46. ISBN 80-7275-021-6.

¹⁴ Tamtéž, s. 45.

¹⁵ Tamtéž, s. 45–46.

¹⁶ Tamtéž, s. 46.

¹⁷ Tamtéž, s. 46.

¹⁸ BALCÁREK, Pavel. *Kardinál František Dietrichstein: 1570–1636: gubernátor Moravy*. 1. vydání, České Budějovice: Vedita, 2007. S. 177–180. ISBN 978-80-86829-30-2.

2.2 Příklad piaristů a založení mikulovského piaristického gymnázia

Velkým přínosem hudebnímu školství na jižní Moravě bylo otevření gymnázia v roce 1631. Doba pobělohorská byla nakloněna zejména zakládání jezuitských kolejí, ale i tak se kardinál Dietrichstein rozhodl pro piaristy.¹⁹ Díky upsalskému biskupovi Janovi z Gramaye došlo k navázání kontaktu se zakladatelem řádu, s Josefem Kalasanzem. Jednání probíhalo v letech 1625–1629, ale bohužel nebylo úspěšné. Avšak Jan své snažení nevzdával, snažil se totiž kardinálovi vyhovět jinou cestou. Jeho snaha vyvrcholila tím, že získal odborníky, kteří měli zájem o založení gymnázia. Postupně se v Mikulově soustřeďovali profesori z Francie, Belgie i Rakouska. Mezi tyto profesory patřil mistr Jan Cuclius, literát, odborník českého jazyka i hudební kompozice, dále Jan Lausnoy, který se kromě hudby zabýval aritmetikou i jazyky, zejména francouzštinou, italštinou, španělštinou. Dalším profesorem byl Matěj Mikuláš, varhaník a odborník na německý jazyk. Ten ale v roce 1630 odešel a na jeho místo byl dosazen Alexander Corvinius.²⁰

Činnost gymnázia byla zahájena po nástupu profesorů, což bylo hned po vánočních svátcích. Dne 28. prosince 1629 byly za přítomnosti kardinála otevřeny dvě třídy, umístěné v někdejší špitále přiléhajícím ke kostelu sv. Jana Křtitele. Zpočátku byly třídy navštěvovány dvaceti žáky. Tento počet se ale postupně rozrůstal o členy mikulovských seminářů, žáků z města, ze šlechty i z chudiny. Připojilo se i mnoho hudebníků. Nakonec třídy navštěvovalo padesát žáků, ke kterým v říjnu přibylo dalších asi sto žáků z ústavu Adolfa hraběte Althana z Oslavan.²¹

Zanedlouho bylo uskutečněno první hudební vystoupení žáků a profesorů. Dne 6. ledna 1630 žáci předvedli komedii, ve které byl kardinál Dietrichstein pozdraven patnácti různými jazyky.²² Muselo jít o velmi hudebně nadané žáky nebo již měli nějaké předchozí zkušenosti s hudbou, vezmeme-li v potaz skutečnost, že komedii předvedli jen po devíti dnech

¹⁹ BRÁZDOVÁ, Lucie. *Hudba a kardinál Dietrichstein 1599–1636*. 1. vydání, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. S. 116. ISBN 978-80-244-2926-7.

²⁰ SÁNTHA, Georgius. *Epistulae ad s. Iosephum Calasancium ex Europa Centrali (1625–1648)*, Romae 1959. S. 485. Cit. In: ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 7.

²¹ SÁNTHA, Georgius. *Epistulae ad s. Iosephum Calasancium ex Europa Centrali (1625–1648)*, Romae 1959. S. 485–486. Cit. In: ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 7.

²² Podle Josefa Košuliče se jednalo o komedii o Alžbětě *Comoedia Elisabeth cum salutationibus diversarum linguarum* uváděnou mezi tisky mikulovské tiskárny. KOŠULIČ, Josef: Mikulov a počátky barokní hudby na Moravě. In: *Jižní Morava 1973: Vlastivědný sborník, svazek 9*. Muzejní spolek, 1973. S. 126.

od zahájení výuky. Každý z učitelů byl také hudebníkem, takže kardinál zřejmě usiloval o důslednou hudební výuku gymnazistů a kladl důraz na vzdělání zpěváků a hudebníků. Ti měli být vzorem pro nejširší vrstvy obyvatelstva.²³

Kardinál Dietrichstein se snažil vybudovat z Mikulova kulturní, společenskou, ale i hospodářskou jihomoravskou metropoli. Toho chtěl docílit právě zřízením gymnázia a rozvíjením hudebního života pomocí hudebních seminářů.²⁴ Nejdříve byla zřízena nadace u kostela sv. Václava, poté již výše uvedený tzv. václavský seminář. Tento seminář byl určen pro devět vokalistů s preceptorem²⁵, kterým se podle kolegiálního kostela říkalo *václavisté*. Po těchto vokalistech bylo požadováno provádění gregoriánského chorálů každou neděli a o všech zasvěcených svátcích. Navíc nejen dopoledne při mších, ale i odpoledne o nešporách. Podle červených kabátů se jim přezdívalo *červenáčci*. Dalšími devíti vokalisty, kteří se věnovali kostelnímu zpěvu, byli tzv. *modráčci*, působící v loretánském semináři. Oba tyto semináře byly navštěvovány chudými hochy, jejichž přístup k vzdělání byl omezen. Díky seminářům došlo k vychování mnoha hudebních skladatelů, mezi které patří i František Xaver Brixli, Jiří Antonín Benda, ale například i Leoš Janáček.²⁶

Díky existenci václavského a loretánského semináře docházelo k rozkvětu hudby nejen v Mikulově, ale i v celém okolí. Proto kardinál Dietrichstein stále více naléhal na Josefa Kalasanského, aby byli do Mikulova posláni další členové piaristického řádu. První piaristé se v Mikulově objevili 2. června 1631. Díky této velmi významné události vznikla v Mikulově první piaristická kolej a piaristické gymnázium ve střední Evropě. Jako rektor koleje byl zvolen Peregrinus Tencani, šlechtic z Modeny. O roku 1631 tedy smýšlíme jako o skutečném zřízení gymnázia (díky zřízení mikulovské piaristické koleje), i když první pokusy máme už z roku 1629.²⁷

---

²³ BRÁZDOVÁ, Lucie. *Hudba a kardinál Dietrichstein 1599–1636*. 1. vydání, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. S. 118. ISBN 978-80-244-2926-7.

²⁴ Kardinál František Dietrichstein založil semináře proto, aby byla zajištěna dobrá úroveň chrámové hudby. Velkým vzorem pro tyto semináře byla Itálie, její konzervatoře a způsoby výuky hudby a zpěvu. BRÁZDOVÁ, Lucie. *Hudba a kardinál Dietrichstein 1599–1636*. 1. vydání, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. S. 105. ISBN 978-80-244-2926-7.

²⁵ SEHNAL, Jiří; VYSLOUŽIL, Jiří. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2001. Vlastivěda moravská, sv. 12. S. 45. ISBN 80-7275-021-6

²⁶ ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnáziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 7–8.

²⁷ Tamtéž, s. 8–9.

Výuku a nácvik hudby měl na starosti tzv. praefectus chori.²⁸ Společný nácvik se konal v úterý a ve čtvrtek, neboť každý den po vyučování zbývalo dost času. Jak už jsem výše zmínila, žáci se věnovali divadelním představením. Z období třicetileté války známe tři tato představení. Bohužel název prvního neznáme, víme pouze, že bylo uvedeno o masopustu v roce 1639. Hra byla předvedena v latině, ale další představení byla již překládána do němčiny. Byla to například hra *La Rappresentazione di s. Bonifacio*, přeložená mikulovským rodákem Tobiášem Steinbeckem.²⁹ O rok později, 20. listopadu 1640, byla uvedena *La Rappresentacione di Gioseppo Patriarca*. O překlad se opět postaral Tobiáš Steinbeck. Tato hra byla určena k oslavě sňatku knížete Maxmiliána Dietrichsteina. Jednalo se o velkolepé představení s otáčecím zařízením na jevišti. Součástí byla přehra v italském stylu a pět jednání. Vedle samotného děje, hraném v němčině, byla čtyři interludia a závěrečné postludium. Ta byla tvořena především hudbou, avšak podbarvenou recitací. Vyjádření interludií proběhlo hudebně s částečným baletem. Vyskytla se v nich sólová hra na housle, sólový zpěv a recitace, hra na různé nástroje a také sborový zpěv. Je zřejmé, že šlo o hru, která přesahovala obvyklý rámec tehdejších školních her. Avšak hry tohoto druhu byly u jezuitů prý běžné. Autorem hudby byl neznámý františkán.³⁰ Tato dramata jsou nám důkazem, že činnost václavského a loretánského semináře prosperovala.³¹

2.2.1 Náměty dalších dramatických představení

Realistické pojetí při předvádění her bylo pro piaristy typické. Dopouštěli se totiž velmi často anachronismů, které se projevovaly například ve hrách o Josefu Egyptském. Náměty pro hry byly čerpány z Písma, antiky nebo například z církevní historie. Velmi častým námětem byl život zakladatele řádu Josefa Kalasanského.³²

Ze světských i církevních dějin byly piaristy vybírány náměty, díky kterým byla zobrazována hrůza na jevišti. Častá byla témata s mučednickými hrdiny. V historických pramenech jsou uváděny například tyto tituly: *Pancharius* z roku 1736, dále *Tiburc*

²⁸ Praefectus chori, zvaný také magister. Ostatní učitelé hudby mu byli podřízeni. ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 13.

²⁹ Člen piaristického řádu nesoucí jméno Agostino a s. Carolo. ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 12.

³⁰ Podle Josefa Košuliče jím byl františkán Scapitta. KOŠULIČ, Josef: Mikulov a počátky barokní hudby na Moravě. In: *Jižní Morava 1973: Vlastivědný sborník, svazek 9*. Musejní spolek, 1973. S. 129.

³¹ ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 12–13.

³² Tamtéž, s. 15.

a *Valerián* (1737). V roce 1747 byl uveden *Mučedník Celsus* a v roce 1750 pak *Mučedník Jan Sarkander* a mnoho dalších.³³

Výrazná byla u piaristů také vazba na exotický Orient. Vybírána byla taková témata, ve kterých se dala zobrazit právě exotičnost a fantazie: *Císař Kalojan zbavený trůnu* z roku 1742, *Krutost amakreského krále Tairosaniho* (1744), *Turecký císař Selim* (1745), *Císař Andronik zajatý tyranem Isaurem* (1750), *Perský monarcha Emir Hemschuh* (1750), *Simian, Herodes čínského imperia* (1751), *Chosroas, král Peršanů* z roku 1753 a další.³⁴

Předváděny byly také četné pašijové hry a biblické náměty. Pašijové hry byly předváděny nejen ve formě velikonočních sepolker, ale i jako alegorie na Kristovu smrt. Velmi oblíbený byl námět o Abelovi, předveden v roce 1727, o Josefu Egyptském (1740 a 1746) a Máří Magdaleně (1738).³⁵

Další byly hry s antickým a mravoučným námětem. K těm nejdůležitějším patří: *Pilades a Orestes* (1701), *Tiberius Gracchus* (1706), *Pomponius Atticus* (1727), *Herkules na rozcestí* (1738), *Alexander Veliký* (1741), *Hanibal* (1743), *Lucius Tarkivinius* (1747), *Diogenes hledající mudrce mezi křesťany* (1751), *Oktavián* (1754), *Thysbe a Priamos* (1757) a spousta dalších. K hrám s mravoučným námětem patří například *Nevinnost* z roku 1722, *Přeměna časů* (1736), *Nesvornost bohů a bohyň* (1741) a další.³⁶

Prostory k předvádění her byly vybírány podle odpovídajícího námětu. Hrál se ve školním sále, v kostele (především velikonoční sepolkra), na náměstí, ale i v zámeckém sále. Některé hry byly předváděny i v tehdejší kostele sv. Anny.³⁷ U všech her byla převládající složkou hudba. Hudební a zpěvná čísla byla úzce propojena s tancí. Dobří zpěváci byli využiti i k bohoslužebným účelům a ke zpěvu na kostelním kůru. Z tohoto období máme i záznamy o provádění oratorií a oper. Je patrné, že hudební složka měla u piaristů velký význam. Navíc díky ní piaristé převýšili dosavadní jezuitské školní divadlo. Hry byly uváděny zejména na konci školního roku, kde byly také udíleny prémie a ocenění nejlepším žákům, účinkujícím hudebníkům a zpěvákům. Délka jednoho představení dosahovala až osmi hodin. Počet herců se pohyboval mezi dvaceti až šedesáti osobami, avšak při davových scénách bylo přítomno i přes sto osob. Mezi návštěvníky těchto her patřili

---

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž, s. 16.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Dnešní Dietrichsteinská hrobka. Loretánský kostel sv. Anny byl v roce 1784 zničen požárem. BRICHTOVÁ, Dobromila. *Pod tvými ochrannými křídly: Od loretánského kostela k hrobce Dietrichsteinů v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Turistické informační centrum Mikulov, 2014. S. 7. ISBN 978-80-260-6977-5.

především členové dietrichsteinské rodiny.³⁸ Avšak druhá polovina 18. století je spojena s mnoha hospodářskými i sociálními změnami. Je tedy pochopitelné, že se projevil úpadek školního divadla. Ale i přesto byla školní divadelní tradice v Mikulově zachována a o jejích kořenech svědčí i osobnost Jana Evangelisty Purkyně, který studoval na počátku 19. století v Mikulově. V Praze totiž vystupoval v Schillerově *Spiknutí Dona Fiesa* a podle jeho vlastní výpovědi si dramatickou zručnost dovezl právě z Mikulova.³⁹

2.3 Významné osobnosti piaristického gymnázia

Jak jsem již výše zmínila, z mikulovských seminářů vzešlo mnoho skvělých hudebníků a skladatelů.⁴⁰ Mezi ně patřil například hudební skladatel David Kopecký, který žil v letech 1696–1758. Dále rodák z Břeclavi Amadeus Schuster (1690–1777) a hudební pedagog a skladatel Jiří Koessler, pocházející z Litomyšle.⁴¹

Mezi nejvýznamnější osobnosti spojené s hudbou však patří pedagog Šimon Václav Kalous, spjatý především s Františkem Xaverem Brixim, a Antonín Brosmann, významný řádový skladatel.⁴²

2.3.1 Šimon Václav Kalous

Velmi uznávaný pedagog Šimon Václav Kalous, narozený 24. ledna 1715 v Sokolnici, se do dějin zapsal především díky tomu, že byl učitelem Františka Xavera Brixiho. V Sokolnici, v malém městečku ležícím nedaleko Rychnova nad Kněžnou, studoval na piaristickém gymnáziu. V roce 1736 vstoupil do řádu piaristů a přijal jméno Simon a Scto Bartholomaeo. Působil na různých místech. Jeho kariéra začala ve Strážnici, kde zastával

---

³⁸ ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 16–17.

³⁹ ZEMEK, Metoděj. *Školní divadlo v Mikulově*. Vlastivědný věstník moravský, 1970. Cit. In: ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnaziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 18.

⁴⁰ S mikulovským gymnáziem jsou spojeny také řady osobností, které se proslavily až později. Jednalo se o pedagogy, ale i o studenty. Těmi nejznámějšími byli: Job Gelasius Dobner (1719–1790), významný český historik, který působil jako piarista nejen v Mikulově, ale i ve Vídni, Kroměříži a v Praze. Dalším byl numismatik Mikuláš Adaukt Voigt, žijící v letech 1733–1787. Dále historik Jaroslav Schaller (1738–1809), český spisovatel a překladatel řecké a římské klasické literatury Dominik František Kinský (1777–1848), matematik, fyzik a astronom František Ignác Kassián Halaška (1780–1847) a Josef Václav Justin Michl (1810–1862), český spisovatel. Piaristé také vchovali bratry Sonnenfelsovy, mikulovské rodáky a především pak Jana Evangelistu Purkyně (1787–1869). VRBKA, Svatopluk a kol. *Kronika GM: Almanach k 370. výročí založení piaristického a 65. výročí vzniku českého gymnázia v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2001. S. 12–15.

⁴¹ Tamtéž, s. 11–13.

⁴² Tamtéž, s. 12–13.

místo učitele a varhaníka. Poté učil střídavě ve Vídni a v Hornu. Počátkem roku 1745 se jeho působištěm stal právě Mikulov. Zde opět zastával post učitele a varhaníka v kostele sv. Jana Křtitele. V následujícím roce začal Kalous pravděpodobně s komponováním.⁴³

V roce 1747 vyučoval v Kosmonosích, po dvou letech byl přeložen do Lipníka nad Bečvou. Zde učil dva roky a mezi jeho významné žáky patřil i Antonín Brosmann, kterému budu věnovat následující podkapitolu.⁴⁴

Mezi jeho další působiště patří piaristické gymnázium v Benešově a piaristická kolej v Kroměříži. V roce 1762 se vrátil do Strážnice, kde se stal vicerektorem strážnické koleje (1769). Téhož roku odešel do Litomyšle a v roce 1773 byl přeložen do svého posledního působiště v Rychnově nad Kněžnou.⁴⁵ Umírá 22. července 1786 na mrtvici.⁴⁶

2.3.2 Antonín Brosmann

Antonín Brosmann se narodil 7. září 1731 ve Fulneku. Tam se také naučil hrát na housle a na violoncello. Ve svých dvaceti letech se stal členem piaristického řádu a přijal jméno Damasus a S. Hieronymo.⁴⁷

Tento všestranně nadaný žák, zejména hudebně, absolvoval v letech 1752–1753 filozofická studia v Bílé Vodě. V letech 1753–1756 byl Brosmann studentem teologie v Mikulově. Zde také dosáhl akademické hodnosti profesora filozofie.⁴⁸ V roce 1756 se vrací do koleje v Bílé Vodě, odkud však v roce 1760 odchází do Kroměříže. Tam působil dva roky a opět se vrátil do Bílé Vody. V roce 1767 se stal vedoucím bělovodského kůru. V této funkci se velmi osvědčil, a proto byl téhož roku povolán zpět do Kroměříže, aby se stal dirigentem chrámového sboru. V letech 1775–1778 působil jako prefekt koleje v Příboře. V květnu roku 1778 byl zvolen rektorem bělovodské koleje. V této funkci setrval celých devět let, neboť byl zvolen opakovaně. V letech 1787–1798 působil jako rektor koleje v Příboře. Toto místo bylo jeho posledním působištěm. Umírá 16. září 1798 ve věku 67 let.⁴⁹

---

⁴³ MICHAİLIDISOVÁ, Martina. *P. Simon a S. Bartholomaeo – Václav Kalous (1715–1786): Missa*. Diplomová práce. Olomouc: UP, 2011. S. 7.

⁴⁴ Tamtéž, s. 8.

⁴⁵ Tamtéž, s. 8–9.

⁴⁶ Tamtéž, s. 9.

⁴⁷ DAMBORSKÁ, Eva. *Významné hudební osobnosti u piaristů v Mikulově – Antonín Brosmann (1731–1798)*. Diplomová práce. Olomouc: UP, 2006. S. 58.

⁴⁸ Od roku 1786 působil Brosmann jako profesor, skladatel a hudební teoretik na gymnáziu. SETTARI, Olga: Mikulov jako hudební lokalita minulosti. In: *Mikulovská sympozia: Pokrokové kulturní proudy na jižní Moravě v posledních 350 letech*. 1981, XI., s. 200–202.

⁴⁹ DAMBORSKÁ, Eva. *Významné hudební osobnosti u piaristů v Mikulově – Antonín Brosmann (1731–1798)*. Diplomová práce. Olomouc: UP, 2006. S. 58–59.

Antonín Brosmann je považován za jednoho z neplodnějších skladatelů chrámové hudby 18. století v českých zemích. Komponoval hlavně pro mikulovskou piaristickou kolej (protože zde bylo sídlo provinciála).⁵⁰

3. Piaristické gymnázium a hudba během následujících významných historických mezníků

V letech 1746–1807 byla výuka podstatně ovlivněna tereziánskými a josefínskými reformami. Velká pozornost byla věnována loretánskému semináři. U seminaristů byl kladen důraz nejen na rozvoj výuky zpěvu, ale i na rozvoj nástrojových dovedností. Zdokonalována byla zejména hra na varhany. Předpokládalo se, že se absolventi budou moci stát řediteli kůrů. Oblíbenou se stala také figurální hudba. Koncem 18. století se začaly ve větší míře objevovat dechové nástroje. Vlivem mikulovských hudebníků se k nám také začala dostávat Haydnova díla, jehož *Stabat mater* byla oblíbená na mikulovském kůru.

Mikulov si po stránce hudby a zpěvu zachovával svůj vysoký standard. V důsledku napoleonských válek sice počty studentů klesaly, avšak po roce 1820 znovu nabývaly.

Do školské organizace pronikl zejména revoluční rok 1848. Toto období působilo na kolej velmi nepříznivě. Škola trpěla pod náporom neustálých reforem, ale i hospodářskými problémy. V důsledku těchto problémů se stal rok 1869 koncem pro piaristickou školu v Mikulově. Gymnázium bylo dne 1. října 1873 předáno do státní správy. A tak skončilo nejstarší piaristické gymnázium ve střední Evropě.⁵¹

3.1 Období státního gymnázia (1873–1945)

Hudební tradice přetrvávala i v tomto období. Například v roce 1897 se loretánský seminář skládal z dvanácti seminaristů a václavský z pěti seminaristů. Semináře byly pod vedením Alfreda Eduarda Paula, který v Mikulově působil od roku 1866. Umírá v roce 1900. Členové obou seminářů se však nadále věnovali hudbě i zpěvu.

I v období tzv. První republiky si semináře uchovávaly svoji dobrou pověst. Počet loretánských seminaristů se v třicátých letech pohyboval kolem dvaceti, václavisté byli pouze tři. O jejich výuku se do roku 1928 staral dr. Franz Kropik. V roce 1923 oslavil ústav

---

⁵⁰ Tamtéž, s. 61–62.

⁵¹ ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnáziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981. S. 20–36.

padesátileté výročí státního gymnázia. Posléze se však gymnázium stalo německým ústavem. S rostoucím vlivem fašismu a nacismu rostlo také sebevědomí české menšiny. Ta totiž usilovala o zřízení samostatného českého gymnázia. Dne 1. září 1936 započal školní rok na nově zřízeném ústavu. Mezi výpomocné vyučující, kteří zde působili, patřila také Marie Nezmeškalová-Stejskalová, ředitelka mikulovské hudební školy, na jejíž vývoj a přispění k mikulovskému hudebnímu školství se zaměřím v následující kapitole. Ústav se bohužel nemohl rozvinout, jelikož začátkem října 1938 byl Mikulov zabrán nacistickou armádou a tím české gymnázium v Mikulově skončilo.⁵²

---

⁵² Tamtéž, s. 37–43.

4. Základní umělecká škola Mikulov a její vliv na tradici českého hudebního školství na Mikulovsku

Počátky českého hudebního školství na Mikulovsku sahají do období předmnichovské republiky, kdy v Mikulově převládalo německé obyvatelstvo. Češi zde byli menšinou.⁵³ Česká kultura tedy procházela obtížným vývojem. Centrem hudebního dění se stala nově postavená škola se sídlem na ulici Valtická, kde v roce 1929 začala působit učitelka hudby Marie Kasalická. V letech 1930–1938 zde vyučovala již výše zmíněná Marie Nezmeškalová-Stejskalová, která byla absolventkou brněnské konzervatoře. Škola nesla název *Hudební škola „Národní jednoty“ v Mikulově na Moravě*.⁵⁴

Ve škole byla vyučována hra na klavír a zpěv. Z původních čtyřia dvaceti žáků se počet ke konci činnosti školy rozrostl na čtyřicet.⁵⁵ Marie Nezmeškalová se velkou částí podílela na organizaci kulturního života v Mikulově (na kulturním dění české menšiny). Byla pořadatelkou četných hudebních setkání a koncertů, také spolupracovala s ochotnickým divadlem.⁵⁶ V září roku 1938 však Marie Nezmeškalová odchází spolu s dalšími českými obyvateli do vnitrozemí. Rozvoj českého hudebního školství byl přerušen v důsledku okupace.⁵⁷

4.1 Vývoj hudebního školství v Mikulově po roce 1945

Po osvobození Mikulova na jaře v roce 1945 se Marie Nezmeškalová vrátila do Mikulova s cílem znovuorganizace mikulovského hudebního školství. Navázala tedy na svoji předválečnou činnost. Již brzy se jí podařilo obnovit městskou hudební školu, ta byla tentokrát ale pobočkou městské hudební školy v Břeclavi. Prvním sídlem školy se stala budova bývalé německé obecné a měšťanské školy chlapecké na Komenského náměstí.

---

⁵³ To se však změnilo se vznikem samostatného československého státu v roce 1918, kdy v Mikulově začal narůstat počet česky mluvícího obyvatelstva. Přicházeli čeští úředníci a státní zaměstnanci, kteří pro své děti chtěli českou školu. KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 62. ISBN 978-80-85088-33-5.

⁵⁴ CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 7.

⁵⁵ Jedním z těchto žáků byl i Karel Krautgartner, který navštěvoval hodiny klavíru u Nezmeškalové. KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 63. ISBN 978-80-85088-33-5.

⁵⁶ CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 7.

⁵⁷ KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 63. ISBN 978-80-85088-33-5.

Marie Nezmeškalová byla ředitelkou této pobočky až do roku 1949.⁵⁸ Můžeme tedy usoudit, že pro náš kraj odváděla záslužnou práci a za její éry došlo k mimořádnému rozkvětu kulturního života v Mikulově.⁵⁹

V letech 1950–1952 byl ředitelem školy jmenován Antonín Seménka. Poté ho vystřídala Marie Sedláčková, která byla bohužel po roce odvolána. A tak na její místo nastoupil Karel Urbánek, který školu vedl v letech 1953–1954. Od roku 1954 se ředitelem školy stal Josef Košulič, za jehož éry prošla mikulovská hudební škola nejzásadnějšími změnami. Šlo především o rozšíření pedagogického sboru a prostor školy. Josef Košulič působil na ZUŠ Mikulov až do své smrti v listopadu 1974.⁶⁰

4.2 Éra Josefa Košuliče a jeho pokračovatelé

Léta 1954–1974 byla nejvýznamnějším obdobím historie školy. V důsledku již zmíněného rozšiřování pedagogického sboru⁶¹ docházelo k rozšiřování počtu vyučovaných nástrojů. Tím se také škola dostala do podvědomí mikulovského obyvatelstva. O školu byl čím dál větší zájem a počet žáků rostl.⁶² Postupně byly zakládány hudební soubory. A to jak žákovské, tak učitelské. Byl to například Komorní orchestr učitelů⁶³ nebo cimbálová muzika. Tento soubor byl tvořen žáky školy. Košulič se však nezaměřil jen na hudební obor. Za jeho působení se škola stala jednou z prvních komplexních čtyřborových škol v Jihomoravském kraji⁶⁴.

Josef Košulič se narodil v roce 1927 v Hovoranech. Své první hudební vzdělání získal od svého otce, který mimo to, že byl vyučený kolář, hrál také na varhany a vedl pěvecký sbor. Hudbě se dále Košulič věnoval při hovoranské hudební škole, kde bral hodiny houslí

⁵⁸ Od 1. září téhož roku byla škola osamostatněna. CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 7.

⁵⁹ KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 63. ISBN 978-80-85088-33-5.

⁶⁰ CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 8.

⁶¹ Při nástupu Josefa Košuliče na školu vyučovalo šest pedagogů. V roce 1974 jich bylo již dvacet osm. Tamtéž.

⁶² V důsledku rozvoje školy docházelo k zakládání poboček. Byly to například pobočky v Hrušovanech nad Jevišovkou a ve Valticích. Tamtéž.

⁶³ Komorní orchestr učitelů Lidové školy umění, založený ve druhé polovině šedesátých let, jehož členy jsou převážně učitelé školy, přispívá dodnes svojí činností k rozvoji kultury. Josef Košulič byl uměleckým vedoucím a dirigentem tohoto tělesa. Po jeho smrti se funkce ujal Jan Frank, učitel na tehdejší Lidové škole umění Mikulov. Tamtéž, s. 11.

⁶⁴ V roce 1962 byl založen taneční obor a o rok později se k němu připojil i obor výtvarný a literárně-dramatický. KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 63. ISBN 978-80-85088-33-5.

od ředitele této školy, Jaroslava Pospíšila. Kromě houslí se také mladý Košulič učil v Hodoníně na hudební škole hru na trubku a na klavír. Svá studia však dokončil na brněnské konzervatoři, kde studoval hru na varhany u Josefa Černockého, významného pedagoga a varhaníka. Po absolutoriu začal učit na hudební škole v Břeclavi a současně v Ústavu pro tělesně vadné v Brně-Králově Poli. Dne 1. září 1954 se Josef Košulič stal ředitelem mikulovské hudební školy.⁶⁵

Mezi jeho největší zásluhy patří založení Národopisného souboru. Tento soubor vystupoval na různých slavnostních událostech a v roce 1956 se stal vítězem krajského kola soutěže Lidové umělecké tvořivosti. Dalším úspěchem bylo založení cimbálové muziky, která se stala dvojnásobným vítězem Ústředního kola Soutěže tvořivosti mládeže. Tato žákovská cimbálová muzika vystupovala jak v Mikulově, tak v zahraničí (např. ve Vídni).⁶⁶

Josef Košulič byl také velmi produktivním historikem. V letech 1964–1972 studoval obor hudební věda na Filozofické fakultě UJEP v Brně. Studium dokončil s výborným prospěchem a obhájil svoji diplomovou práci na téma *Hudba u piaristů v Mikulově, kapitoly k hudebním dějinám Mikulova*.⁶⁷

Jiří Vysloužil charakterizuje Košuličovu diplomovou práci takto: „*Téma samo o sobě skýtalo nebezpečí, že bude zpracováno popisným a statickým způsobem. Košulič se však postupně propracoval k modernímu metodologickému pojetí, které za suchými a často i zlomkovitými fakty objevoval o kdysi (sic!) živou hudební kulturu Mikulova, jak Košulič ukázal, jednoho z významných center tzv. hudebního baroka na Moravě. Košuličova práce přinesla jisté zisky i pro poznání národnostní otázky v hudební kultuře nejnižnější moravské hudební lokality. Identifikoval jména a národnost učitelů a žáků piaristické koleje a zjistil, že v místě, které mělo na první pohled cizí (nečeský) ráz, žili, působili i studovali nadaní studenti z českých etnik jihomoravského regionu. Košulič také zjistil, že Mikulov kromě čilých styků s Vídní a Itálií rozvíjel a udržoval neméně čilé styky s moravským vnitrozemím a dokonce s některými významnými hudebními lokalitami z vlastních Čech.*“⁶⁸

Josef Košulič patřil k nejvýraznějším veřejně činným osobnostem v historii ZUŠ. Patřil mezi organizátory kulturního života ve městě, také byl dirigentem Komorního orchestru

---

⁶⁵ Naše historie: Odkaz Josefa Košuliče. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/nase-historie/>.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ VYSLOUŽIL, Jiří: Odešel hudební historik Mikulovska. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 10.

⁶⁸ Tamtéž.

učitelů.⁶⁹ Po jeho nečekané smrti v listopadu 1974 se vedení školy ujal opět Antonín Seménka, Košuličův dlouholetý spolupracovník. Po něm František Kameník (v roce 1980) a Karol Porubský (v roce 1990).⁷⁰ V roce 1997 získala škola právní subjektivitu a z Lidové školy umění Mikulov se stala Základní umělecká škola Mikulov. Další zásluhou Karola Porubského byl rozvoj spolupráce s Domem kultury Mikulov. V sále školy byla pořádána hudební setkání, na kterých účinkovali například posluchači brněnské konzervatoře, ale i Janáčkovy akademie múzických umění. Za zmínku stojí také to, že se škola stala organizátorem soutěží základních uměleckých škol, každoročních přehlídek cimbálových muzik *Vzpomínka na Josefa Košuliče*. A také přehlídky dechové hudby *O putovní pohár starosty města Mikulova*.⁷¹ Tito Košuličovi pokračovatelé navázali na jeho tradice. Škola i nadále dosahovala dobrých výsledků, zejména v celostátních soutěžích tehdejších lidových škol umění. Také hudební soubory školy se čím dál více podílí na kulturním a společenském dění ve městě.⁷²

V letech 2000–2007 byla škola v rukou Hany Steskalové, rodačky z Bílovic nad Svitavou.⁷³ V období jejího působení došlo k výrazným změnám. Tyto změny se týkaly zejména pedagogického sboru. Co se týče hudebních oborů, došlo ke změnám téměř ve všech nástrojových sekcích a oddělení žesťových nástrojů zaniklo úplně. Došlo také k výraznému poklesu počtu žáků, ale i přes to škola dosahovala výborných výsledků, opět hlavně v souborové hře. V roce 2002 byl založen komorní orchestr učitelů *Collegium Magistrorum* pod vedením Karla Bohůna.⁷⁴

Od roku 2007 je zatím posledním ředitelem Jiří Vrbka. Došlo k znovuzřízení žesťového oddělení. Velký rozvoj zaznamenalo také oddělení taneční a výtvarné, kde byly

---

⁶⁹ CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 8.

⁷⁰ Za působení Antonína Seménky měla škola velmi dobré výsledky zejména v oblasti souborů. V té době jich na škole bylo pět: komorní orchestr vedený Vítězslavem Vyhodou, akordeonové soubory pod vedením Františka Kameníka a Jana Franka, dechový soubor pod taktovkou Karola Porubského a cimbálová muzika pod vedením Antonína Seménky. Při Městském kulturním středisku také vznikl ženský pěvecký sbor a vedením byl pověřen František Jaborník. Za doby působení Františka Kameníka došlo k rozkvětu dětské cimbálové muziky. Tu vedl Vítězslav Vyhoda. V roce 1982 začal soubor spolupracovat s národopisnými soubory *Palavánek* a *Palavěnka*. Tato spolupráce trvá doposud. Naše historie: Proměny mikulovské hudební školy. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/nase-historie/>.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979. S. 8.

⁷³ KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 64. ISBN 978-80-85088-33-5.

⁷⁴ Naše historie: Proměny mikulovské hudební školy. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/nase-historie/>.

zřízeny obory počítačová grafika a digitální fotografie. Navíc oproti poklesu počtu žáků za působení předchozí ředitelky se v tomto období podařilo počet zvýšit o padesát procent.⁷⁵ Tomu také napomohlo otevření poboček v okolních obcích: v Bavorech, Milovicích a v Hlohovci.⁷⁶

4.3 Hudební obory a soubory školy

K nejstarším oddělením hudebních oborů patří oddělení klavírní, smyčcové a pěvecké. Historie těchto oddělení sahá až do roku 1929. První vedoucí klavírního oddělení se stala v roce 1962 Irena Rosenbreyerová. Od roku 1973 je vedoucí tohoto oddělení Eva Golová, která tuto funkci zastává dodnes.

Žáci tohoto oddělení dosahují vynikajících výsledků v sólové, komorní i čtyřruční hře. Není rok, kdy by se žáci neumístili buď v krajském, nebo ústředním kole soutěží ZUŠ. Mnoho z nich hájilo dobré jméno školy i v republikových a mezinárodních soutěžích, například v *Prague junior note*, *Per guattro mani* v Praze a v Brně nebo v *Interfóru talentov* v Bratislavě.⁷⁷

Můžeme tedy říct, že Eva Golová svým způsobem vedení klavírního oddělení dělá mikulovské ZUŠ jen čest. Tato vynikající klavíristka a absolventka brněnské konzervatoře připravila mnoho žáků na jejich následující studia na konzervatořích, pedagogických fakultách nebo dalších hudebních působištích. Úspěchy její výuky tkví zejména v individuálním přístupu. Velmi schopná je také jako korepetitorka a svojí spoluprací s ostatními odděleními značně přispěla k rozvoji mikulovského hudebního školství a kulturního života v Mikulově.

K rozmachu oddělení smyčcových nástrojů docházelo zejména v poválečném období, kdy šlo o snahu rozvíjet národní kulturní tradice. Na Mikulovsku se to týkalo především o rozvoje již výše zmíněné cimbálové muziky, takže vzrostl zájem o výuku příslušných nástrojů.⁷⁸

K nejvýznamnějším a nejdéle působícím pedagogům tohoto oddělení patřili/patří: Antonín Seménka, Vítězslav Vyhoda, Igor Czajkowski, Irena Mrázková a Věra Kunovová,

---

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. S. 64. ISBN 978-80-85088-33-5.

⁷⁷ Tamtéž, s. 67.

⁷⁸ Tamtéž, s. 67–68.

vedoucí oddělení smyčcových nástrojů. Díky mikulovské folklorní tradici je největší zájem o výuku hry na housle, violu, violoncello a kontrabas. I toto oddělení se může chlubit mnoha úspěchy v soutěžích (sólových i v komorní hře, orchestru a cimbálových muzik).⁷⁹

Oddělení dechových nástrojů se svými výsledky řadí k nejlepším na škole. V letech 1947–1948 v Mikulově vyučoval Jan Krška. Poté v roce 1950 nastoupil Jakub Husák a v Mikulově se vyučovala hra na klarinet, tubu a saxofon. Zpočátku byla tedy věnována pozornost hře na dřevěné dechové nástroje a od roku 1960 i hře na žesťové nástroje. Intenzivněji se však žesť prosadily až s příchodem Karola Porubského v roce 1967. S jeho jménem si mikulovští spojují i tradici dechové hudby v Mikulově.⁸⁰ Je také autorem mnoha sólových skladeb pro trubku, lesní roh, tubu nebo skladeb pro velké i malé dechové orchestry.⁸¹

Oddělení lidových nástrojů zahájilo činnost v roce 1954 se začátkem výuky na cimbál (s příchodem Josefa Košuliče). V roce 1975 se vedoucí oddělení stala Helena Břečková. Řada cimbalistů, kteří vzešli ze třídy Heleny Břečkové, dnes aktivně působí v cimbálových muzikách⁸² a mnoho z nich se pyšní diplomy z krajských a ústředních kol soutěží LŠU (později ZUŠ).⁸³

Dalším oddělením je oddělení strunných/kytarových nástrojů. Na ZUŠ Mikulov je vyučována hra na kytaru ve všech podobách: na kytaru klasickou, elektrickou i baskytaru. Zájem o hru na tyto nástroje stoupá od šedesátých let minulého století v důsledku popularity různých kytarových skupin.⁸⁴

---

⁷⁹ Tamtéž, s. 68.

⁸⁰ Žesťová třída pod vedením Karola Porubského se v letech 1968–1969 z původních čtyř žáků rozrostla tak rychle, že byla zanedlouho založena školní dechovka. Již ve školním roce 1970–1971 uskupení získalo 1. místo v krajském a 3. místo v ústředním kole soutěží LŠU. V listopadu 1974 už byly na škole orchestry dva: jeden pro mladší a jeden pro starší žáky. Orchester se staršími žáky vystupoval pod názvem *Mikulovanka* a postupně začal působit samostatně i mimo LŠU. *Mikulovanka* natáčela své skladby v Čs. rozhlase Brno a Ostrava, vystupovala také například v televizi v Dublinu. Četná byla i vystoupení v zahraničí, například v Bulharsku, Maďarsku, Polsku, Rakousku, Německu, Belgii, ve Francii, na Slovensku i v Irsku. Mladší žáci se starší *Mikulovankou* vždy spolupracovali, a tak je tomu i dodnes. Žákovský orchestr vystupuje pod jménem *Harcovníci*. Náplní jeho práce je reprezentace města a ZUŠ, také se pravidelně zúčastňuje přehlídky dětských a mládežnických dechových hudeb *O pohár starosty města Mikulova*. Tamtéž, s. 71–72.

⁸¹ Tamtéž, s. 68–70.

⁸² Svě první vystoupení měla žákovská cimbálová muzika v zámeckém sále ve školním roce 1958/1959. Současnou cimbálovou muziku s názvem *Kolík* vede Alexander Vilhem. Uskupení pravidelně spolupracuje s národopisnými soubory *Palavánek* a *Palavěnka*. Tamtéž, s. 71.

⁸³ Tamtéž, s. 70.

⁸⁴ Tamtéž.

Nejmladším oddělením je oddělení nástrojů klávesových. Vzniklo v roce 1966 s příchodem Gabriely Lahodové.⁸⁵

Posledním hudebním oddělením je oddělení pěvecké, které má na mikulovské škole dlouholetou tradici. Zpěv byl totiž vyučován již od roku 1929. Mezi nejvýznamnější pedagogy tohoto oddělení patří Jana Hýlová, Marta Tolarová, Helena Halířová a Václav Peša.⁸⁶

Současnými soubory, které působí při ZUŠ Mikulov je *Komorní orchestr ZUŠ Mikulov*, který vznikl v září 2007.⁸⁷ Dále pak již zmínění: dechový soubor *Harcovníci* a cimbálová muzika *Kolik*, doprovázející národopisný soubor *Palavánek*. Na škole působí také tzv. malá cimbálová muzika, která vznikla v roce 2008 díky Ireně Mrázkové. Hrají zde žáci 1. – 5. ročníku, v současnosti pod vedením Alexandra Vilhema. Tato cimbálová muzika doprovází národopisný soubor *Palavěnka*, ve kterém tančí mladší děti než v *Palavánku*. Na pobočce ve Valticích působí cimbálová muzika *Valtičánek* a *Kapuráci*. Dalším souborem je soubor zobcových fléten pod vedením Karla Bohůna, orchestr FREE DAY BAND pod vedením Alexandra Vilhema⁸⁸ a pěvecký sbor ECHO, založený v roce 2011, pod vedením Lucie Škrhákové.⁸⁹

Mikulov patří bezesporu mezi nejkrásnější města naší republiky. Je jedním z míst, která svými tradicemi, památkami či přírodními krásami oslovují jak místní, tak cizí návštěvníky, kteří se sem stále rádi vracejí. Důvodem je tomu určitě i právě ZUŠ Mikulov. Díky ní se každoročně uskutečňuje mnoho událostí, které přitahují pozornost i ze zahraničí. Mohou to být *Klavírní kurzy Mikulov*, které se konají pravidelně na konci prázdnin, tedy v srpnu. Tento rok se bude konat již 17. ročník těchto kurzů, kdy do Mikulova přijíždí studenti za cílem obohacení svých hudebních dovedností. Také *Kytarový festival*, který patří

---

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Tento orchestr vznikl tak, že se z orchestru učitelů *Collegium Magistrorum* oddělila samostatná skupina žáků a bývalých žáků školy. Toto komorní těleso s obsazením 1. housle, 2. housle, viola, violoncello a kontrabas je průběžně doplňováno tak, jak dorůstají a vyspívají noví žáci. Vedoucí je Irena Mrázková. *Komorní orchestr ZUŠ Mikulov* patří mezi úspěšná tělesa mikulovské ZUŠ. Vystupoval například na mezinárodním festivale neprofesionálních komorních orchestrů *Setkání 2009, 2010, 2011, 2012* v Olomouci. Dále se pravidelně účastní *Galantských hudobných dní* na Slovensku. Za zmínku také stojí spolupráce s pěveckým sborem mikulovského gymnázia *Gaudium* při každoročních adventních koncertech. Mezi největší úspěchy tohoto tělesa patří 2. místo v ústředním kole soutěží ZUŠ v roce 2012. Soubory: *Komorní orchestr ZUŠ Mikulov*. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/soubory/>.

⁸⁸ FREE DAY BAND je nejmladším souborem na mikulovské ZUŠ. Založen byl začátkem školního roku 2014/2015. Soubor se zaměřuje především na světové a filmové melodie a skládá se z basové a elektrické kytary, klasické kytary, z bicích, kláves a akordeonů. Z dechů jsou zahrnuty také klarinety a saxofony. Soubory: FREE DAY BAND. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/soubory/>.

⁸⁹ Soubory: Pěvecký sbor ECHO. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/soubory/>.

k nejdůležitějším a nejvýznamnějším akcím u nás i v Evropě, přitahuje velkou pozornost v oblasti interpretace kytarové hudby. A konečně také jazzové večery na počest mikulovského rodáka Karla Krautgartnera, které se tento rok budou konat již po šestnácté. Proto se v následující kapitole zaměřím na tohoto jazzmana světového významu a na každoroční červnové večery, kdy Mikulov hostí jedny z nejznámějších a předních jazzových bandů.

5. Život Karla Krautgartnera

Mikulovskou ZUŠ navštěvoval i významný jazzový hudebník a skladatel Karel Krautgartner, který se narodil v Mikulově 20. července v roce 1922 a prožil v něm prvních patnáct let svého života. Tohoto významného rodáka si Mikulov připomíná jednak pamětní deskou s uměleckou bustou na jeho rodném domě, o jejíž zhotovení se postaral akademický sochař Nikos Armutidis. A také vzpomínkovými jazzovými večery.⁹⁰

V době, kdy se Krautgartner narodil, už Mikulov⁹¹ nebyl součástí Rakousko-Uherské monarchie, ale obyvatelstvo zde bylo stále převážně německé (rakouské) národnosti. Krautgartnerova matka byla vychovávána ve Vídni a otec byl v Mikulově poštmistrem, takže němčina byla nezbytná i pro něho. Rodina často trávila neděle a svátky u příbuzných ve Vídni, která se později stala Krautgartnerovým domovem.⁹²

Karla Krautgartnera si díky tomu, že byl lídrem saxofonové sekce Vlachova orchestru, spojujeme především se saxofonem. Počátky jeho hudební kariéry se ovšem vztahují k bývalé ředitelce ZUŠ Mikulov, Marii Nezmeškalové⁹³, u které na přání rodičů začal navštěvovat hodiny klavíru. Později byl jeho otec pracovníčně přeložen do Brna, kde začal mladý Krautec, jak se mu tehdy říkalo, hrát na klarinet. V Králově Poli navštěvoval gymnázium a už tehdy byl poblouzněn jazzovou hudbou, zejména Ježkovým orchestrem. Tento orchestr byl také inspirací pro založení jeho vlastního studentského orchestru, který nazval *Slavia Band*. Tehdy měl teprve šestnáct let.⁹⁴

Sám Krautgartner o orchestru Ježka řekl: „*Od něho jsme vlastně poprvé slyšeli zvuk čtyř saxofonů, aranžovaných v akordech, jak to píšeme dnes. A pak – to nelze zapomenout – dostala se mi do ruky jedna deska His Master’s Voice s Bennym Goodmanem. To byl pro nás vrchol bigbandového hraní a mě to tehdy přivedlo k tomu, že jsem ji opsal a snažili jsme se to zahrát.*“⁹⁵

---

⁹⁰ MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 90. ISBN 978-80-86212-71-5.

⁹¹ Tehdy se Mikulovu říkalo spíše německy, tedy Nikolsburg. Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Viz. str. 18.

⁹⁴ MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 90–95. ISBN 978-80-86212-71-5.

⁹⁵ MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 92–94. ISBN 978-80-86212-71-5.

Hru na klarinet studoval u Stanislava Krtičky⁹⁶, u kterého si rozvíjel své vynikající technické dispozice. Také po něm zdědil až fanatický vztah ke svému nástroji. Po maturitě následovalo členství v orchestru jen o rok staršího Gustava Broma a především zrod Krautgartnerova orchestru *Dixie Club*, na jehož koncertě v brněnském hotelu *Passage* se v roce 1945 objevil Karel Vlach, kapelník nejznámějšího pražského orchestru.⁹⁷

Krautgartner na tuto chvíli vzpomínal: „*My jsme hráli, on seděl u svého stolku a pozoroval, co se děje, stále si něco zapisoval a snad i kreslil obrázky. O přestávce nás pak přepadl a zasypal úplnou palbou nabídek nejtěžšího kalibru, kterým by snad neodolal ani Louis Armstrong. Nakonec dokázal téměř neuvěřitelné: ač jsme si předtím slíbili, že náš orchestr neopustíme, za pár týdnů odjížděli tři z nás do Prahy.*“⁹⁸

V letech 1945–1955 působil Krautgartner jako vedoucí saxofonové sekce Vlachova nového orchestru ve studiu pražského Ultraphonu. V této době také spolu s Milanem Ulrichem (tenorsaxofonista) a Vladimírem Raškem (trombonista) natočili první sérii gramofonových desek českého jazzu.⁹⁹ Během deseti let u Vlacha se z Krautgartnera stal špičkový sólista, bezkonkurenční hudebník a vyrostl z něj autor velmi úspěšných jazzových skladeb, mezi které patří především jeho debut – *Koncertino in c moll* s virtuózním klarinetovým partem z roku 1946.¹⁰⁰

Angažmá u Karla Vlacha mělo také vliv na jeho osobní život. Díky spolupráci orchestru s Divadlem Voskovce a Wericha poznal na jaře roku 1947 Elen Tanasco.¹⁰¹

---

⁹⁶ Vzdělaný hudebník, vážený pedagog a vynikající klarinetista, který v roce 1918 působil jako první klarinetista orchestru brněnské opery. Souběžně začal učit klarinet a saxofon na brněnské konzervatoři. Spolu s pražským profesorem Holasem se zasloužili o nahrazení německého systému francouzským modelem Boehm-Klosé. Vyšla mu také publikace *Velká dvoudílná škola pro normální a francouzský klarinet*. Hrál ve vojenských kapelách i v divadelních orchestrech. Byl jedním z prvních interpretů klarinetového partu v Janáčkově dechovém sextetu *Mládí*. Janáček si ho také v roce 1927 osobně vyžádal, aby se podílel na provedení jeho *Concertina* na festivalu ve Frankfurtu nad Mohanem. Tamtéž, s. 90–92.

⁹⁷ Tamtéž, s. 94.

⁹⁸ Tamtéž, s. 94–95.

⁹⁹ MATZNER, Antonín. *Karel Krautgartner: Jazzman, který měl být zapomenut* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/osobnosti/krautgartner.html>.

¹⁰⁰ MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 95. ISBN 978-80-86212-71-5.

¹⁰¹ Elen Tanasco, vlastním jménem Helena Herget-Atanasković, pocházela z pražské jugoslávské rodiny. Jako profesionální tanečnice začínala ve vídeňské Volksoper, když měla dvacet let. V roce 1942 se stala sólistkou všech operet a baletů na scéně Nového německého divadla. V divadle Voskovce a Wericha tančila Elen v muzikálu *Divotvorný hrnec*. V červenci 1948 přešla i s Krautgartnerem a celým ansámblem do Hudebního divadla v Karlíně (*Umění lidu*), kde působila až do roku 1960. Tamtéž, s. 96.

Avšak vztah této dvojice byl provázen řadou potíží. Správní a bezpečnostní orgány jim totiž nepovolily sňatek. Bylo to kvůli jugoslávskému občanství Elen.¹⁰²

Po deseti letech u Vlacha Krautgartner odchází a zakládá svůj vlastní orchestr: „*Po celou dobu naší spolupráce byl pro mě Karel Vlach šéfem v pravém slova smyslu: šéfem, kterému se věří, který nezklame a splní vždy vše, co slíbil. Ptáte se, proč jsem tedy odešel? Odpovím vám slovy Karla Vlacha, který – když jsem mu sdělil svůj úmysl odejít a založit vlastní orchestr – pouze podotkl: To se stává – nejste první ani poslední.*“¹⁰³

Podobně na Krautgartnera vzpomínal i Karel Vlach: „*Krautgartner je u nás jedním z mála opravdových profesionálů. U mne vedl deset let saxofony s příkladnou zodpovědností a poctivostí, která je vzácnou výsadou jen u lidí jeho typu.*“¹⁰⁴

V průběhu příštích dvou let se původní Krautgartnerovo kvinteto rozrostlo na devítičlenný orchestr. Jeho působištěm se stala taneční kavárna *Vltava* v Revoluční třídě. V orchestru mělo uplatnění mnoho mladých jazzových hudebníků, např. vibrafonista Karel Velebný, saxofonista a flétnista Jan Konopásek, pozounista Arthur Holitzer a vedle stále zpěvačky Vlasty Průchové s ním občas zpíval i začínající Karel Gott.¹⁰⁵ Popularita orchestru stále rostla a tato skutečnost nemohla uniknout ani tehdejší Státní bezpečnosti. V létě 1958 byl Krautgartner předvolán do sídla bezpečnosti a byla mu nabídnuta spolupráce. Krautgartnerova žena Elen měla díky svým jazykovým schopnostem získávat informace od návštěvníků ze Západu, zejména o cíli jejich pobytů v Československu a o názorech na zdejší režim. Rozhořčený prozápadně smýšlející Krautgartner však spolupráci odmítnul. Následovalo několik výstražných signálů ze strany StB a Krautgartner reagoval velmi neočekávaným způsobem – rozpustil orchestr.¹⁰⁶

V následujících letech působil nejen jako hráč, ale i jako skladatel, aranžér, pedagog a uznávaný dirigent. Postupem času začal ale hrávat častěji na altsaxofon. Krautgartner se velmi rád nechával inspirovat zahraniční jazzovou scénou. Jeho nepřekonatelné nástrojové mistrovství se projevilo také v oblasti koncertního repertoáru. Na klarinet nahrál *Ebony*

---

¹⁰² Tamtéž, s. 97.

¹⁰³ MATZNER, Antonín. *Karel Krautgartner: Jazzman, který měl být zapomenut* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/osobnosti/krautgartner.html>.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 97–98. ISBN 978-80-86212-71-5.

concerto od Stravinského, také byl interpretem sólových saxofonových partů Debussyho *Rapsodie* a koncertů Alexandra Glazunova, Jana Páleníčka a dalších.¹⁰⁷

Když 21. srpna v roce 1968 dorazily do Prahy ruské tanky, ještě ten den odjel s celou rodinou do Vídně. Zpočátku hrával s narychlo sestaveným kvartetem (s rakouským pianistou Rudim Wilferem, basistou Antonem Michelmejerem a s bubeníkem Pavlem Polanským). Později působil jako hostující dirigent jazzového orchestru *Österreichische Rundfunk*. Avšak toto období v emigraci se nemohlo vyrovnat jeho působení v Československu. Dalším působištěm mu bylo Německo. Od roku 1971 se také začal věnovat pedagogice. Dokonce sám začal studovat na katedře hudební vědy v Kolíně nad Rýnem. Za svoji disertační práci, *Zkoumání artikulace u klarinetových nástrojů v jazzu*, kterou navazuje na podněty svého bývalého učitele Krtičky, mu byl na kolínské univerzitě v roce 1982 udělen doktorát filozofie.¹⁰⁸

U nás mělo být však na Krautgartnera úplně zapomenuto. Jeho rozhlasové snímky byly smazány a filmy s jeho hudbou nebo ve kterých účinkoval (*Kdyby tisíc klarinetů*, *Ošklivá slečna*, *Případ ještě nekončí*, *Štěňata*, *V trestném území*) nesměly být promítány. Umírá krátce po svých šedesátých narozeninách 20. září v roce 1982 v Kolíně nad Rýnem. Některý z bývalých členů jeho pražského orchestru nechal vyvěsit v rozhlase smuteční oznámení, které během necelé hodiny zmizelo.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 100–102.

¹⁰⁸ MATZNER, Antonín. *Karel Krautgartner: Jazzman, který měl být zapomenut* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/osobnosti/krautgartner.html>.

¹⁰⁹ MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 103. ISBN 978-80-86212-71-5.

6. Mikulovské jazzové večery na počest Karla Krautgartnera

Letos v červnu se bude konat již XVI. jazzový večer. Všechny vzpomínkové večery jsou uskutečňovány díky iniciativě spolku s názvem Sdružení přátel Karla Krautgartnera. S nápadem vzkřísit osobnost Karla Krautgartnera a jazz v Mikulově přišel v roce 2000 Ladislav Kolmačka, patriot Mikulova a předseda Sdružení přátel Karla Krautgartnera, který tuto funkci zastával do roku 2010. Tuto myšlenku podpořil také tehdejší místostarosta Vojtěch Příbramský a Karol Porubský, který byl v té době ředitelem ZUŠ Mikulov. Sám Ladislav Kolmačka na toto období velmi rád vzpomíná: „*Dodnes tvrdím, že bez této podpory bych dále nepokračoval, a tudíž by novodobá jazzová tradice asi nikdy nevznikla.*“¹¹⁰

Tradici jazzových večerů předcházely dvě náhody. První přišla v již zmíněném roce 2000, kdy L. Kolmačka na koncertě v pražské *Redutě* uslyšel, jak vedoucí jazzové kapely představoval po vystoupení muzikanty. Tímto vedoucím byl hráč na bicí – Ivan Dominák, kterého Kolmačka znal od Krautgartnera. Díky podpoře Ivana Domináka a Regionálního muzea, které k příležitosti prvního jazzového večera pronajalo sál, se v roce 2001 tento vzpomínkový koncert uskutečnil, ale jen pro zvané. Uvádění celého večera se ujal Max Wittman, vedoucí hudební redakce ČRo Brno. Max Wittman se stal neodmyslitelnou součástí jazzových večerů a byl jediným členem Sdružení, který nežil v Mikulově. Zbývá nám ještě sedm členů, kteří pochází z Mikulova. Jsou jimi Ladislav Kolmačka, Karol Porubský a Vojtěch Příbramský. Dále Milada Rigasová, Jaroslav Smečka, Štefan Kapičák a Václav Hortvík.¹¹¹

Sdružení však nechtělo zůstat jen při organizaci každoročních koncertů. Z iniciativy Ladislava Kolmačky byl upraven interiér dnešní *Jazz Art Gallery* po vzoru jedné galerie ze San Francisca, kterou navštívil (tohle je druhá náhoda, jelikož na galerii, jejíž kopii je dnešní *Jazz Art Gallery*, narazil náhodou na procházce v San Franciscu). V galerii jsou umístěny exponáty, které byly darem rodiny paní Krautgartnerové. *Jazz Art Gallery* byla slavnostně otevřena v době konání třetího ročníku jazzového večera (v roce 2003) a byla také odhalena busta, o které jsem se již zmiňovala v úvodu páté kapitoly.¹¹²

---

¹¹⁰ KOLMAČKA, Ladislav. Tradici jazzových večerů předcházely dvě náhody. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 22. ISBN 978-80-86212-71-5.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž, s. 22–23.

Po vzoru hollywoodského chodníku slávy herců, zpěváků a dalších, jsou v Mikulově od roku 2003 odhalovány bronzové desky jazzových legend. A to právě před domem na Náměstí 25/26, kde se Krautgartner narodil. Ladislav Kolmačka se k tomuto návrhu vyjádřil následovně: „*Porovnáním délky historie chodníku v Hollywoodu (cca dvě stě let) a Mikulově (čtyři sta let) jsem dospěl k názoru, že v Mikulově máme chodník s podstatně větší historií, a proto jazzové legendy u nás budou mít i větší vážnost.*“¹¹³

V roce 2010 se však Ladislav Kolmačka rozhodl odstoupit z funkce předsedy sdružení a předal ji Jaroslavu Smečkovi, který ji zastává dodnes.¹¹⁴

První jazzový večer se konal 21. února 2001 v 19.00 v *Salla terreně* mikulovského zámku. Účinkoval zde *Swing Quartet* s Ivanem Dominákem, což byl bicista, který hrál v Krautgartnerově kapele.¹¹⁵

Druhého vzpomínkového večera se zúčastnila i manželka Elen Krautgartnerová, rozená Tanasco. I v tomto roce účinkoval *Swing Quartet* a zpěvák Karel Hála, který také začínal u Krautece. Večer byl zahájen v 17.30 hodin, 7. června 2002 v Mikulově v zámeckém sále. V tomto roce také Sdružení založilo Kroniku vzpomínkových večerů, do které přispívá zejména svými fotografiemi člen Sdružení Václav Hortvík.¹¹⁶

Třetí vzpomínkový večer v roce 2003 byl provázen odhalením pamětní desky s bustou na náměstí. Bustu slavnostně odhalil ministr kultury Pavel Dostál. Odhalena byla také první bronzová hvězda v tzv. chodníku slávy a jejím prvním majitelem se stal Ivan Dominák. Slavnostní odhalení bylo doprovázeno *Mikulovskými trubači* pod vedením Karola Porubského. O program na večer se postaral *Taneční orchestr Českého rozhlasu (TOČR) revival*. Jako host programu vystoupil Hans Salomon, který ve Vídni hrál s Krautgartnerem na alt saxofon.¹¹⁷

Dalším majitelem bronzové destičky se stal o rok později klarinetista Ferdinand Havlík. Odpoledního odhalení jeho hvězdy se zúčastnili dva legendární českoslovenští hudebníci – Vladimír Žižka a Pavel Polanský. O večerní program se postaral *Swing band Ferdinanda Havlíka* a zpěvačka Eva Emingerová-Dostálová.¹¹⁸

---

¹¹³ Tamtéž, s. 23.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 27–31. ISBN 978-80-86212-71-5.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 32–35.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 36–45.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 46–49.

V roce 2005 následovala hvězda věnovaná Vlastě Průchové. Ta také vystoupila večer s *Big Bandem Českého rozhlasu* pod taktovkou dirigenta Václava Kozla.¹¹⁹

V roce 2006 odhalil svoji bronzovou hvězdu také Jaromír Hnilička, jeden z předních trumpetistů a člen *Big Bandu Gustava Broma*. Ten ji však odhalil nejen pro sebe, ale právě i pro Gustava Broma. O večerní program se tedy postaral *Big Band Gustava Broma* pod taktovkou Vlada Valoviče. Pozoruhodné bylo i sólo na křídlovku v podání Juraje Bartoše a vynikající pěvecké výkony předvedli sólisté Big Bandu Tibor Lenský a Marcela Králová.¹²⁰

Další hvězdu v roce 2007 odkryl bubeník, dirigent a hudební redaktor Rakouského rozhlasu Pavel Polanský. V tomto roce byl pozván orchestr z Vídně *Vienna Big Band Machine* pod vedením Hanse Salomona. Velvyslanec České republiky v Rakousku Jan Koukal v tomto roce také udělil záštitu nad mikulovskými jazzovými večery.¹²¹

Na chodníku také nechybí jméno Karla Vlacha, jehož hvězdu slavnostně odkryl Richard Adam v roce 2008. O zábavu se postaral *Orchestr Karla Vlacha* s dirigentem Jaroslavem Dřevíkovským, zpěvákem Richardem Adamem a sólisty Vlachova orchestru – Nad'ou Wepperovou a Janem Šmikmátorem. V tomto roce byl také udělen první *Řád Karla Krautgartnera*.¹²² Nositelem řádu se stal klarinetista Jiří Kudrman.¹²³

Autor myšlenky Max Wittmann o *Řádu*: „Původně jsem si myslel, že to bude zase jenom taková správná muzikantská recese, ale teď se ukazuje, že s přibývajícím respektem k mikulovským krautgartnerovským oslavám a všeobecně uznávané prestižní akci to už jenom recese není. Každý, kdo v Mikulově na této akci hrál, si toho velmi považuje a množí se zájem těch, kteří by se tam také rádi objevili a předvedli se před vynikajícím publikem. Proto i *Řád*

---

¹¹⁹ Tamtéž, s. 50–56.

¹²⁰ Tamtéž, s. 57–61.

¹²¹ Tamtéž, s. 62–66.

¹²² S nápadem udělování *Řádů Karla Krautgartnera* přišel Max Wittman. Jiří Kudrman, nositel prvního *Řádu*, se také později stal předsedou nositelů tohoto *Řádu*. Jeho posláním je kontrolovat ostatní nositele, zda plní Krautgartnerův odkaz dle svého slibu a zda nosí *Řád* při veřejných produkcích. O tom také každý rok podává hlášení. V roce 2009 se dalšími nositeli *Řádu* stali: Milan Dvořák, Vít Fiala, Václav Týfa, Svatobor Macák, Pavel Husička, Svatopluk Košvanec a Vladimír Žižka. O rok později k nim přibyli Jaroslav Humpolík a Ladislav Kolmačka. WITTMANN, Max; SMEČKA, Jaroslav: Udělování *Řádu Karla Krautgartnera* už není jenom recese. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 149. ISBN 978-80-86212-71-5.

¹²³ *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdníkem Hlas Palavy, 2010. S. 67–71. ISBN 978-80-86212-71-5.

už získal na vážnosti a začíná se pomalu rovnat Ceně Gustava Bromy, kterou uděluje Český rozhlas Brno každoročně na Mezinárodním jazzovém festivalu v Karlových Varech.¹²⁴

V roce 2009 si svoji bronzovou hvězdu odkryla i Eva Pilarová. Večer vystoupil *Big Band Bohemia* pod taktovkou Bohuslava Volfa. Jako sólisté se představili Věra Křížková, Lee Andrew Davison, dále na trubku Václav Týfa a smyčcové *Heroldovo kvarteto*.¹²⁵

V roce 2010 byl Mikulov poctěn návštěvou Felixe Slováčka, který svoji hvězdu pokřtil hrou na klarinet. Večer se zámecký sál rozezněl hudbou *Big Bandu Felixe Slováčka* se zpěvačkou Markétou Procházkovou a Felixem Slováčkem ml.¹²⁶

Jedenáctý vzpomínkový večer byl provázen křtem knihy *Jazzman Karel Krautgartner* a CD s názvem *Mikulov Karla Krautgartnera*. Bronzové hvězdy si odhalili brněnský klarinetista Jaroslav Humpolík a vídeňský dirigent a saxofonista Hans Salomon. Řád *Karla Krautgartnera* byl udělen Maxi Wittmannovi.¹²⁷ V zámeckém sále se nám večer předvedl *B Side Band* pod taktovkou Josefa Buchty a jako sólisté vystoupili Tereza Černochová a Vojtěch Dyk.¹²⁸

Dvanácté jazzové večery se konaly nejen na počest Karla Krautgartnera, ale i Maxe Wittmana. Tento jazzový odborník a moderátor vzpomínkových večerů bohužel zemřel dva dny před zahájením jedenáctého večera. A tak není divu, že další bronzová hvězda byla věnována právě jemu. S rostoucí popularitou této každoroční vzpomínkové akce k poctě Karla Krautgartnera byl tento rok program rozšířen. V pátek vystoupil v zámeckém sále *Big Band Brno* pod vedením Rudolfa Šmahela. Zazpívala také finalistka soutěže Česko Slovensko má talent 2010, Zuzana Gamboa. Dále Olga Moučková a Jiří Audes. Jako hosté programu vystoupili Carole Alstonová, černošská zpěvačka původem z USA, a trumpetista Laco Deczi, který přiletěl z New Yorku, kde trvale žije.¹²⁹

---

¹²⁴ WITTMANN, Max; SMEČKA, Jaroslav: Udělování Řádu Karla Krautgartnera už není jenom recese. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 149. ISBN 978-80-86212-71-5.

¹²⁵ *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 72–81. ISBN 978-80-86212-71-5.

¹²⁶ Tamtéž, s. 82–89.

¹²⁷ *XI. Jazzový večer* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/kalendar-akci/detail/?contentId=110575>.

¹²⁸ *XI. Jazzový večer: Mikulov 3. 6. 2011*. [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov a Regionální muzeum v Mikulově, 2011.

¹²⁹ SMEČKA, Jaroslav. *XII. Jazzové večery* [online]. [cit. 2016-04-10].

Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/kalendar-akci/detail/?contentId=120544>.

Laco začínal v orchestru Karla Krautgartnera: „*Karel si mě osobně v Bratislavě vyhlédl pro můj americký styl a barvu tónu, ale přesto jsem musel dva roky čekat, než jsem mohl zasednout v jeho orchestru.*“¹³⁰

Díky tomu se Laco Deczi stal dalším držitelem *Řádu Karla Krautgartnera*. V sobotu vystoupil se svojí kapelou *Celula New York* ve velkém sále v hotelu *Galant*.¹³¹

Třináctá hvězda v roce 2013 byla věnována bubeníku Josefu Vejvodovi. V pátek se v zámeckém sále předvedl *Big Band Konzervatoře Jaroslava Ježka v Praze* pod vedením Jana Hály a jako sólistky vystoupily DASHA a Marta Kloučková. Hostem večerního programu byl Josef Vejvoda, který společně s Big Bandem zahrál skladbu *Super Jet*. Tu také napsal a věnoval Krautgartnerovi.¹³² V sobotu v sále hotelu *Galant* vystoupil *Praguer Super Quartet*, ve kterém se předvedli Jiří Stivín, Josef Vejvoda, Emil Viklický a František Uhlíř.¹³³

Čtrnáctá bronzová hvězda patří skvělému hráči na saxofon, aranžérovi a hudebnímu režisérovi ČRo v Brně, Zdeňku Novákovi. In memoriam obdržel *Řád Karla Krautgartnera* Josef Audes. Převzal ho jeho syn Jiří Audes, který také zazpíval otcovu skladbu *Blues tučňáka*.¹³⁴ Na pátečním koncertě vystoupil *Rozhlasový Big Band Gustava Broma* s dirigentem Vladimírem Valovičem. Jako hosté večera se předvedli Peter Lipa a Martin Chodúr, vítěz první Česko Slovenské Superstar.¹³⁵

Minulý rok byla bronzová hvězda věnována kapelníkovi, dirigentovi a trumpetistovi Václavu Hybšovi. Ten také dva dny před jazzovým večerem oslavil své osmdesáté narozeniny. Spolu s Janem Konopáskem jsou posledními žijícími hudebníky, kteří u Krautece začínali.¹³⁶ *Řád Karla Krautgartnera* obdržel in memoriam saxofonista a flétnista Günter Kočí. Ten převzala jeho dcera a jazzová zpěvačka – Gábina Kočí.¹³⁷ V zámeckém sále vystoupil *Big Band Václava Hybše* a zpívali Irena Kousalová, Martina Dolečková, Filip Hořejší a Štěpán Růžička. Gábina Kočí si také zazpívala jednu skladbu. Jako host večera

---

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ *XII. Jazzové večery na počest Karla Krautgartnera*. [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově a Hotel Galant, 2012.

¹³² SOBOTKOVÁ, Jitka. *Třináctá hvězda v chodníku slávy a víkend plný jazzu* [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/aktuality/detail/?contentId=142557>.

¹³³ *XIII. Jazzové večery na počest Karla Krautgartnera*. [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově a Hotel Galant, 2013.

¹³⁴ *XIV. Jazzový večer* [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/kalendar-akci/detail/?contentId=151007>.

¹³⁵ *XIV. Jazzový večer na počest Karla Krautgartnera*. [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově, 2014.

¹³⁶ BERÁNKOVÁ, Aneta. *Odtajněno. Patnáctou hvězdu na chodníku slávy věnují příznivci jazzu Hybšovi* [online]. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/hudba/odtajneno-patnactou-hvezdu-na-chodniku-slavy-venuji-priznivci-jazzu-hybsovi-20150319-bqf6.html>.

¹³⁷ Tamtéž.

vystoupil Bohuš Matuš.¹³⁸ Jaroslav Smečka, předseda Sdružení, se k tomuto ročníku vyjádřil následovně: „*Akce měla podle mě i vliv na to, že na základní umělecké škole vznikly dva soubory, které se zabývají jazzem, swingem a dalšími žánry.*“¹³⁹

Letos 3. června se bude konat již XVI. ročník vzpomínkových večerů. Program bude jako obvykle předveden v zámeckém sále a organizace bude probíhat podle již zaběhnutého schématu. Sdružení opět udělí *Řád Karla Krautgartnera* a bude odhalena další bronzová hvězda na chodníku slávy na Náměstí 25/26 před Krautgartnerovým rodným domem.¹⁴⁰ Tu obdrží in memoriam saxofonista a skladatel Josef Audes. V zámeckém sále večer zahraje *Big Band Brno* pod taktovkou Oldřicha Lubicha a zazpívají Zuzana Gamboa, Jiří Audes a Andreas Kogler z Rakouska. Jako host večera vystoupí Lád'a Kerndl, kterému bude udělen *Řád Karla Krautgartnera*.¹⁴¹

Jak můžeme vidět, Mikulov je město, které na svých tradicích lpí a nebojí se vytvářet tradice nové. A to takové, které mají skutečný smysl. Každý si jej spojuje především s tradicí vína, kterou oslavujeme každým rokem druhý víkend v září. Tato tradice trvá již od roku 1947.¹⁴² Na *Pálavské vinobraní* se k nám sjíždí lidé nejen ze všech koutů České republiky, ale i celé Evropy. Dále již výše zmíněné *Klavírní kurzy*, *Kytarový festival* a v neposlední řadě také rozvoj folkloru v čele s národopisnými soubory *Palavánek*, *Palavěnka*, cimbálovou muzikou *Kasanica*, dechovou hudbou *Mikulovanka* a řadou jiných se řadí k prvkům, které dělají Mikulov takovým, jakým ho odjakživa všichni znají. A *Vzpomínkové večery na Karla Krautgartnera* jsou jen důkazem toho, že i na malém městě lze vytvořit a udržet zcela novou tradici.

Je zvláštní, že právě jazzman světového charakteru a takové vysoké prestiže se narodil zde – v kraji vína, slunce a folkloru. Doufejme, že mikulovské večery budou i nadále oslavovat tohoto muzikanta a vzdávat mu poctu, jelikož takových se nerodí mnoho. Dirigent JOČRu Kamil Hála dokonce o Krautgartnerovi prohlásil, že taková osobnost se u nás rodí jednou

---

¹³⁸ *XV. Jazzový večer na počest Karla Krautgartnera*. [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově, 2015.

¹³⁹ SPĚVÁK, Přemysl. *Jazz pod taktovkou jubilanta Hybše. Poctu vzdá i muzikálový bard Bohuš Matuš*. [online]. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/hudba/jazz-pod-taktovkou-jubilanta-hybse-poctu-vzda-i-muzikalovy-bard-bohus-matus-20150604-ccrf.html>.

¹⁴⁰ *XVI. Jazzový večer* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.informuji.cz/akce/jhm/58834-xvi-jazzovy-vecer/>.

¹⁴¹ *XVI. Jazzový večer* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/kultura/kalendar-akci/detail/?contentId=172803>.

¹⁴² BRICHTOVÁ, Dobromila a kol. *Mikulov: město, ve kterém zpívají domy*. 1. vyd. Mikulov: ARC, 1998. S. 68–69. ISBN 80-86172-08-2.

za sto let.¹⁴³ Snad bude tato v tomto roce již šestnáctiletá tradice pokračovat i nadále a stane se pro Mikulov charakteristickou takovým rozměrem, jako například právě *Pálavské vinobraní*.

---

¹⁴³ KOPÁČEK, Jaroslav. U Karla Vlacha jsem hrál pod strhujícím vedením Krautgartnera. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 139. ISBN 978-80-86212-71-5.

ZÁVĚR

Tato práce je určena pro hudebníky, absolventy Gymnázia Mikulov či ZUŠ Mikulov a pro další, kteří se zajímají o hudbu a o kulturu na Mikulovsku. Shrnuje významné historické mezníky, které se podílely na vytváření českého hudebního školství v tomto kraji. Výsledkem je takové české hudební školství, jaké ho známe dnes.

Je jasné, že největší vliv na mikulovskou kulturu měl právě řád piaristů a kardinál František Dietrichstein, který Mikulov proměnil v moravskou metropoli hudby. Zejména pedagogická činnost tohoto řádu žáky motivovala k dobrým výsledkům. Piaristické gymnázium si až do svého konce zachovalo svoji vysokou úroveň v oblasti hudby. Na to v roce 1929 navázala Marie Kasalická. Jejím cílem bylo založit v Mikulově hudební školu, což se jí i přes mnohé překážky nakonec povedlo. I její pokračovatelé se mohou pyšnit četnými zásluhami v oblasti rozkvětu hudby v Mikulově. Zejména Josef Košulič se podílel na utváření folklorní tradice. A také bych vyzvedla jméno Karola Porubského, který je spojen především s tradicí dechové hudby v Mikulově, která je pod jeho vedením aktivní až dodnes. Tento člen Sdružení přátel Karla Krautgartnera patří mezi osoby s nejvyšší aktivitou, které dělají Mikulov takovým, jakým je dnes. K němu patří i předseda Sdružení – Jaroslav Smečka, také další členové Sdružení přátel Karla Krautgartnera a další hudební pedagogové mikulovské ZUŠ. A v neposlední řadě jsou to členové všech souborů, ať už dechových či národopisných, milovníci hudby a skvělé publikum, které se v Mikulově schází.

Také Gymnázium Mikulov je důkazem, že vokální tradice má u nás stále své místo. Při této škole působí studentský sbor *Gaudium* pod vedením Dagmar Valové, která je mimo jiné členkou smíšeného pěveckého sboru *Virtuosi di Mikulov*. Toto uskupení je pořadatelem každoročního festivalu sborů *Kampanila*.

Výsledkem mé bakalářské práce tedy je, že i na malém městě se dají vytvořit velké tradice. Doufám, že si stejně dobře město povede i v následujících letech.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývá vývojem hudebního školství na Mikulovsku od příchodu piaristů v 17. století až po současnost. Také je zde nastíněn vývoj institucí, které se podílely na vývoji českého hudebního školství v této oblasti. Jsou to Gymnázium Mikulov a Základní umělecká škola Mikulov. V souvislosti s těmito institucemi jsou v práci uvedeny významné osobnosti, které v Mikulově působily. Byli to František Dietrichstein, Šimon Václav Kalous, Antonín Jan Nepomuk Brossmann. Dále pak Marie Nezmeškalová, Josef Košulič a saxofonista Karel Krautgartner.

SUMMARY

This bachelor's thesis is dealing with the development of music education in the Mikulov region since the arrival of Piarists in 17th century until today. The development of institutions, which participated in the development of Czech music education in this area, is also referenced in this thesis. These institutions are Gymnasium Mikulov and Music and Art School Mikulov. In connection with these institutions the names of important people who acted in Mikulov are mentioned. These were Franz Seraph von Dietrichstein, Šimon Václav Kalous, Antonín Jan Nepomuk Brossmann. Furthermore Marie Nezmeškalová, Josef Košulič and saxophonist Karel Krautgartner.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Bachelorarbeit befasst sich mit der Entwicklung des Musikschulwesens in Mikulov (Nikolsburg) von der Ankunft der Piaristen in 17. Jahrhundert bis Gegenwart. Hier deutet sich auch die Entwicklung der Institutionen an, die sich auf der Entwicklung des tschechischen Musikschulwesens teilgenommen haben. Es sind Gymnasium Mikulov (Nikolsburg) und Kunstschule Mikulov. Im Zusammenhang mit diesen Institutionen sind in der Arbeit bedeutende Persönlichkeiten eingeführt, die in Mikulov tätig waren. Es sind Franz Seraph von Dietrichstein, Šimon Václav Kalous, Antonín Jan Nepomuk Brossmann. Weiter auch Marie Nezmeškalová, Josef Košulič und Saxophonist Karel Krautgartner.

Seznam literatury a použitých zdrojů

Knihy a sborníky:

1. *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979.
2. BALCÁREK, Pavel. *Kardinál František Dietrichstein: 1570–1636: gubernátor Moravy*. 1. vydání, České Budějovice: Veduta, 2007. ISBN 978-80-86829-30-2.
3. BRÁZDOVÁ, Lucie. *Hudba a kardinál Dietrichstein 1599–1636*. 1. vydání, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-2926-7.
4. BRICHTOVÁ, Dobromila a kol. *Mikulov: město, ve kterém zpívají domy*. 1. vyd. Mikulov: ARC, 1998. ISBN 80-86172-08-2.
5. BRICHTOVÁ, Dobromila. *Pod tvými ochrannými křídly: Od loretánského kostela k hrobce Dietrichsteinů v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Turistické informační centrum Mikulov, 2014. ISBN 978-80-260-6977-5.
6. *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. ISBN 978-80-86212-71-5.
7. *Jižní Morava 1973: Vlastivědný sborník, svazek 9*. Musejní spolek, 1973.
8. *Mikulovská sympozia: Pokrokové kulturní proudy na jižní Moravě v posledních 350 letech*. 1981, XI.
9. *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. ISBN 978-80-85088-33-5.
10. SÁNTHA, Georgius. *Epistulae ad s. Iosephum Calasanctium ex Europa Centrali (1625–1648)*, Romae 1959.
11. SEHNAL, Jiří; VYSLOUŽIL, Jiří. *Dějiny hudby na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2001. Vlastivěda moravská, sv. 12. ISBN 80-7275-021-6.
12. VRBKA, Svatopluk a kol. *Kronika GM: Almanach k 370. výročí založení piaristického a 65. výročí vzniku českého gymnázia v Mikulově*. 1. vydání, Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2001.
13. ZEMEK, Metoděj a kol. *Gymnázium Mikulov: Almanach k třístému padesátému výročí založení mikulovského gymnázia*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně spolu s Gymnáziem Mikulov a Vlastivědnou knihovnou moravskou, 1981
14. ZEMEK, Metoděj a kol. TOMEČEK, Jaromír. *Mikulov: Památková rezervace*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba MH, 1983.
15. ZEMEK, Metoděj. *Školní divadlo v Mikulově*. Vlastivědný věstník moravský, 1970.

Diplomové práce:

1. DAMBORSKÁ, Eva. *Významné hudební osobnosti u piaristů v Mikulově – Antonín Brossmann (1731–1798)*. Diplomová práce. Olomouc: UP, 2006.
2. MICHAILIDISOVÁ, Martina. *P. Simon a S. Bartholomaeo – Václav Kalous (1715–1786): Missa*. Diplomová práce. Olomouc: UP, 2011.

Příspěvky ve sbornících:

1. CZAJKOWSKI, Igor: Vývoj českého hudebního školství v Mikulově. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979.
2. KOCÁBOVÁ, Darja; SVOBODA, Miroslav; VRBKA, Jiří: 60 let samostatné hudební školy a 80 let českého hudebního školství v Mikulově. In: *RegioM 2009: Sborník Regionálního muzea v Mikulově*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově, 2009. ISBN 978-80-85088-33-5.
3. KOLMAČKA, Ladislav. Tradici jazzových večerů předcházely dvě náhody. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. ISBN 978-80-86212-71-5.
4. KOŠULIČ, Josef: Mikulov a počátky barokní hudby na Moravě. In: *Jižní Morava 1973: Vlastivědný sborník, svazek 9*. Musejní spolek, 1973.
5. MATZNER, Antonín. Karel Krautgartner – jméno, které mělo být zapomenuto. In: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. ISBN 978-80-86212-71-5.
6. SETTARI, Olga: Mikulov jako hudební lokalita minulosti. In: *Mikulovská sympozia: Pokrokové kulturní proudy na jižní Moravě v posledních 350 letech*. 1981, XI.
7. VYSLOUŽIL, Jiří: Odešel hudební historik Mikulovska. In: *50 let lidové školy umění*. Mikulov: LŠU spolu se SRPŠ, 1979.

Elektronické zdroje:

1. BERÁNKOVÁ, Aneta. *Odtajněno. Patnáctou hvězdu na chodníku slávy věnují příznivci jazzu Hybšovi* [online]. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/hudba/odtajneno-patnactou-hvezdu-na-chodniku-slavy-venuji-priznivci-jazzu-hybsovi-20150319-bqf6.html>.

2. MATZNER, Antonín. *Karel Krautgartner: Jazzman, který měl být zapomenut* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/osobnosti/krautgartner.html>.
3. SMEČKA, Jaroslav. *XII. Jazzové večery* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/kalendar-akci/detail/?contentId=120544>.
4. SOBOTKOVÁ, Jitka. *Třináctá hvězda v chodníku slávy a víkend plný jazzu* [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/aktuality/detail/?contentId=142557>.
5. SPĚVÁK, Přemysl. *Jazz pod taktovkou jubilanta Hybše. Poctu vzdá i muzikálový bard Bohuš Matuš.* [online]. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/hudba/jazz-pod-taktovkou-jubilanta-hybse-poctu-vzda-i-muzikalovy-bard-bohus-matus-20150604-ccrf.html>.
6. Naše historie: Proměny mikulovské hudební školy. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/nase-historie/>.
7. Naše historie: Odkaz Josefa Košuliče. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/nase-historie/>.
8. Soubory: Komorní orchestr ZUŠ Mikulov. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/soubory/>.
9. Soubory: FREE DAY BAND. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/soubory/>.
10. Soubory: Pěvecký sbor ECHO. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/soubory/>.
11. *XI. Jazzový večer* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/kalendar-akci/detail/?contentId=110575>.
12. *XIV. Jazzový večer* [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/kalendar-akci/detail/?contentId=151007>.
13. *XVI. Jazzový večer* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.informuji.cz/akce/jhm/58834-xvi-jazzovy-vecer/>.
14. *XVI. Jazzový večer* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/kultura/kalendar-akci/detail/?contentId=172803>.

Programy:

1. *XI. Jazzový večer: Mikulov 3. 6. 2011.* [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov a Regionální muzeum v Mikulově, 2011.

2. *XII. Jazzové večery na počest Karla Krautgartnera.* [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově a Hotel Galant, 2012.
3. *XIII. Jazzové večery na počest Karla Krautgartnera.* [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově a Hotel Galant, 2013.
4. *XIV. Jazzový večer na počest Karla Krautgartnera.* [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově, 2014.
5. *XV. Jazzový večer na počest Karla Krautgartnera.* [program]. Mikulov: Sdružení přátel Karla Krautgartnera, Město Mikulov, Regionální muzeum v Mikulově, 2015.

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Obrázek 1: ZUŠ Mikulov

Obrázek 2: Josef Košulič

Obrázek 3: Karel Krautgartner

Obrázek 4: Krautgartnerův rodný list

Obrázek 5: Krautgartnerova pamětní deska s bustou v Mikulově na jeho rodném domě

Obrázek 6: Krautgartner při přebírání doktorátu

Obrázek 7: Řád Karla Krautgartnera

Obrázek 1: ZUŠ Mikulov

Převzato z: *Národní soutěž ZUŠ ve hře na lidové nástroje v Mikulově* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.folklornisdruzeni.cz/narodni-soutez-zs-ve-hre-na-lidove-nastroje-v-mikulove0>.

Obrázek 2: Josef Košulič

Převzato z: Naše historie: Odkaz Josefa Košuliče. *ZUŠ Mikulov* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.zus-mikulov.cz/nase-historie/>.

Obrázek 3: Karel Krautgartner

Převzato z: MATZNER, Antonín. *Karel Krautgartner: Jazzman, který měl být zapomenut* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/osobnosti/krautgartner.html>.

Obrázek 4: Krautgartnerův rodný list
(foto z archivu přátel Karla Krautgartnera)

N. 9.
Ort: Nikolsburg Zahl:

Geburtsurkunde

**Pfarramt St. Wenzel
in Nikolsburg.**

(Pfarramt) Nikolsburg Nr. XVI/416)

Ist am 20. Juli 1922
In Nikolsburg, Stadtplatz 26 geboren

Vater: Josef Krautgartner, Oberpostmeister in
Nikolsburg

Mutter: Marie, geb. Lukáš

Änderungen der Eintragung: _____

**Pfarramt St. Wenzel
in Nikolsburg.** den 5. Dezember 1922

Der Matrikenführer v. V.
Blatný Viktor

getauft am 30. 7. 1922 In Nikolsburg

Eheschließung der Eltern am 30. 7. 1921 In Nikolsburg

(Standesamt/Pfarramt) Bezirksbehörde. Nr. _____)

Druck und Verlag von H. F. Lenk, Znaim Q 0780

Převzato z: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 91. ISBN 978-80-86212-71-5.

Obrázek 5: Krautgartnerova pamětní deska s bustou v Mikulově na jeho rodném domě

(foto: Václav Hortvík)

Převzato z: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 38. ISBN 978-80-86212-71-5.

Obrázek 6: Krautgartner při přebírání doktorátu

(foto z archivu přátel Karla Krautgartnera)

Převzato z: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 115. ISBN 978-80-86212-71-5.

Obrázek 7: Řád Karla Krautgartnera

(foto z archivu přátel Karla Krautgartnera)

Pevzato z: *Jazzman Karel Krautgartner*. 1. vyd. Praha: Sdružení přátel Karla Krautgartnera ve spolupráci s týdeníkem Hlas Palavy, 2010. S. 151. ISBN 978-80-86212-71-5.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Smejkalová
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Historie a významné osobnosti hudebního školství na Mikulovsku
Název v angličtině:	The history and notable persons of music education in the Mikulov region
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá historií a významnými osobnostmi hudebního školství na Mikulovsku od příchodu řádu piaristů v 17. století po současnost.
Klíčová slova:	Mikulov, hudba, piaristé, František Dietrichstein, Gymnázium Mikulov, ZUŠ Mikulov, Josef Košulič, Karel Krautgartner, tradice
Anotace v angličtině:	This bachelor's thesis is dealing with the history and notable persons of music education in the Mikulov region since the arrival of Piarists in 17th century until today.
Klíčová slova v angličtině:	Mikulov, music, Piarists, Franz Seraph von Dietrichstein, Gymnasium Mikulov, Music and Art School Mikulov, Josef Košulič, Karel Krautgartner, tradition
Přílohy vázané v práci:	Obrázek 1: ZUŠ Mikulov Obrázek 2: Josef Košulič Obrázek 3: Karel Krautgartner Obrázek 4: Krautgartnerův rodný list Obrázek 5: Krautgartnerova pamětní deska s bustou v Mikulově na jeho rodném domě Obrázek 6: Krautgartner při přebírání doktorátu Obrázek 7: Řád Karla Krautgartnera
Rozsah práce:	42
Jazyk práce:	Čeština